

ZMAJ

no

SPOŠNO IZOBRAŽEVALNA
KNJIŽNICA

61290 GROSUPLJE
Adamičeva 15

6-7

Junij julij 1975 letnik X

investicija - da ali ne!?

Pričetek gradnje nove tovarne, ki bi se naj pričela konec julija je ogrožena. Z investiranjem smo se znašli v obdobju novih, glede zagotovitve sredstev, ostrejših predpisov. Danke pregledujejo stanje že začetih novih investicij, na osnovi česar bo potrebno najprej odločiti o zagotovitvi sredstev za tisto, kar je že v teku. Vse predložene in še neodobrene vloge za nove investicije, kakor tudi tiste kjer so krediti in garancije že odobrene, a še niso sklenjene pogodbe se vrnejo prosilcem do roka, ko bo znan bančni likvidni investicijski potencial. Investitorje pa naj bi tudi opozorili, da ponovno preverijo realnost predračunskih vrednosti investicij ter njihovega pokrivanja (sklepi izvršilnega odbora LB z dne 27. junija).

Naša vloga na izvršilnem odboru Ljubljanske banke še ni bila obravnavana in nam jo vračajo. Kakšne so zdaj naše možnosti je v tem trenutku izredno težko predvideti. Razen tega, da bo investicijski dinar v naslednjem obdobju zelo iskan, nas prizadevajo tudi omejitve

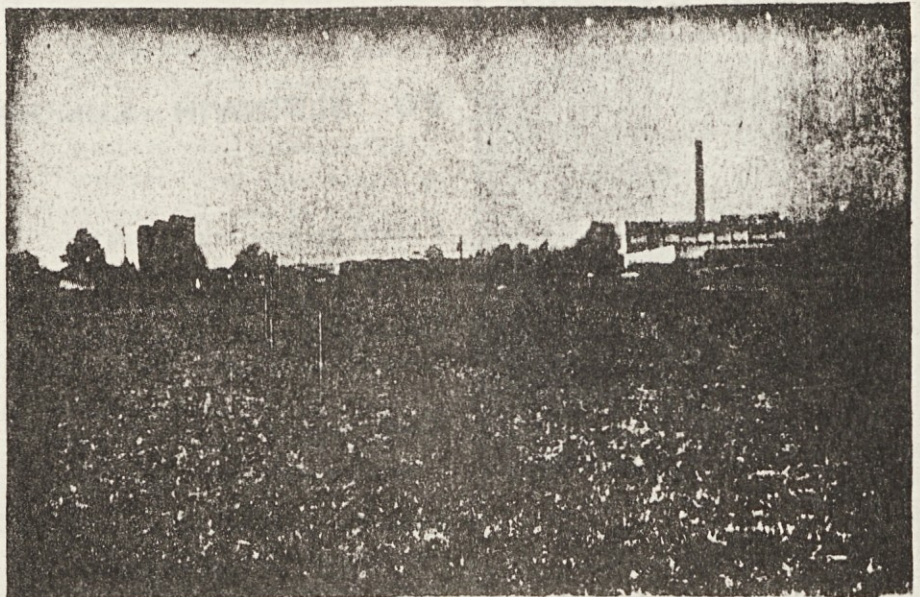
pri uvozu opreme. Planirana uvozna oprema namreč predstavlja v celotni investiciji znaten del (250 milj. N din). Upoštevajoč nove predpise, velike potrebe po sredstvih za investicije v teku in splošne ugotovitve, da so investicije eden izmed pomembnih virov inflacije, je naša naloga, da še enkrat pregledamo načrte in se lotimo investiranja v obsegu, ki ga bomo v okviru komple-

tnega projekta zmogli z lastnimi sredstvi in morda s posojilom izvajalca del. Na vsak način je gospodarno, da razpoložljivi investicijski denar čimprej pravilno porabimo.

Ne glede na vso resnost položaja in z razumevanjem za prebroditev nastale situacije v investicijski politiki, je za nas izgradnja življenskega pomena. Nastali položaj bo sicer izgradnjo časovno podaljšal, nikakor pa je ne bo ustavil.

Računam, da vas bom lahko v naslednji številki že informiral o izhodu iz nastale situacije.

Milan Slemnik

Trenutno le še trava na našem senljišču v Stegnah

interni natečaj

Raspis internega natečaja za najbolj uspešne racionalizatorske in inovacijske predloge v naši tovarni je našel odmev tudi v nekaterih časopisih. Pri nas pa je prav tako precejšnje zanimanje, zato je prav, da tudi v našem glasilu v celoti objavimo interni natečaj za nagraditev najbolj uspešnih predlogov in rešitev, ki se nanašajo na:

- zamenjavo uvoženega materiala z domačim,
- zamenjavo materiala, dela, oblike ali konstrukcije, ki ob nespremenjenih lastnostih izdelka pomeni pocenitev,
- spremembe proizvodnega procesa tako, da bo ob manj porabljenih urah dosežen enak ali večji efekt,
- predloge za uvedbo novega ali spremenjenega proizvoda, ki bo v kratkem ali daljšem času povečal (obseg) dohodek podjetja,
- mehaniziranje ali avtomatiziranje ročnega dela na katerikoli operaciji, če bo doprinesel v daljšem obdobju boljši efekt,
- predlogi, ki bodo v katerikoli pripravljalni službi (režija) racionalizirali delo tako, da bo možno prihraniti oziroma zmanjšati urodela,
- ukrepi, ki bodo zmanjšali izmet,
- predlogi za boljše vzdrževanje strojev (pocenitev izdelave rezervnih delov, manjša obraba delov, zmanjšanje časa popravil itd.),
- prihranki pri vseh vrstah energije (goriva za ogrevanje, električne energije),
- tehnološke rešitve, ki bodo pripomogle k boljši izrabi

vloženega materiala v baterijah (cink, elektrolitski mangan) ali ki bodo ob enakih lastnostih baterij zahtevalo cenejše materiale,

- predlog programa za premostitev izgub zaradi omejitev električne energije,
- predlogi za boljšo izrabo delovnega časa.

Višina nagrad:

I. nagrada	din 30.000,00
II. nagrada	din 20.000,00
III. nagrada	din 10.000,00

V primeru, da predlogi oz. rešitve ne bi bili primerni in povsem v skladu z natečajem, se komisija lahko tudi odloči, da vseh nagrad ne razdeli. V tem primeru se neizkoriščeni del nagradnega sklada prenese na naslednje 12 mesečno obdobje.

Temeljni cilji in kriteriji internega natečaja so:

Zainteresirati in vključiti v inovacijsko delo čimvečje število delavcev iz neposredne proizvodnje in režije.

Kriteriji, ki jih bo komisija enakovredno presojala so:

- izvirnost
- vloženi trud,
- težja pristopnost avtorja do virov informacij
- hitra možnost aplikacije
- višina prihranka
- nepoklicno ukvarjanje avtorja s predloženo rešitvijo
- pomembnost učinka za čim širši krog.

Nagrada je enkratna in se izplača iz posebnega fonda za te namene, ki znaša 60.000,00 din.

Nagrada po tem natečaju se smatra kot odkupnina oz. odškodnina za inovacijo.

Nagrajeni predlogi oz. rešitve ne izključujejo v ničemer istočasne, pretekle ali bodoče prejemke za tiste inovacijske dosežke, ki se obravnavajo po Pravilniku o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih tehničnih predlogih.

Prednost imajo tisti predlogi oz. rešitve, ki so v praksi čim bolj uporabljive.

PO SLEDOVIH "LUMINE"

V listu delovne organizacije elektronske industrije NOVINE EI Niš od maja 1975 smo zasledili naslednji članek, ki ga v celoti objavljamo:

Tragom "Lumine"

I zvanično - likvidacija

Skupština opštine Zemun na svim večima, jednoglasno, donela je odluku 13. maja

1975. godine o pokretanju postupka redovne likvidacije fabrike "Lumina".

Takođe - Radnička skupština EI je dobila izvještaj da su svi radnici "Lumine" raspoređeni u druge OOUR, izuzev dva inženjera od kojih je jedan bivši direktor fabrike "Lumina", ali se i za njih traže odgovarajuća rešenja.

Členi R 12 v medfazni zalogi pred montažo baterij 3R 12

Avtorstvo predloga oz. rešitve je zaščiteno v smislu zunanje in notranje zakonodaje o teh vprašanjih ne glede na izplačilo nagrade.

Strokovno - samoupravno komisijo, ki bo suvereno izbrala inovacijske predloge oz. rešitve za nagraditev in jih dala v upravo Idločanje o izplačilu nagrade delavskemu svetu, imenuje delavski svet.

Komisijo z mandatom 12 mesecev sestavljajo:

- predsednik komisije je predsednik delavskega sveta ali zbora delovne skupnosti,
- 1 član izmed tehničnih strokovnjakov Zmaja,
- 1 član izmed ekonomskih strokovnjakov Zmaja
- 1 član iz zunanjih znanstveno - strokovnih institucij,
- po 1 član iz neposredne proizvodnje Zmaja iz obrata Ljubljana in iz obrata Šentvid,
- 1 član iz oddelka za industrijsko lastnino ZP ISKRA.

Pravice in dolžnosti komisije:

- v delu je popolnoma samostojna,
- predloge oz. rešitve sprejema preko predsednika komisije,

- glede strokovnega preverjanja se lahko poslužuje katerekoli strokovne službe ali strokovnjaka,
- obdelavo prejetih predlogov oz. rešitev mora komisija skrajno pospešiti takoj po sprejemu, izbiro pa opravi najkasneje do roka, da bo možno rezultate razglasiti na dan Zmaja - 8. marec 1976.
- komisija sme in mora vse strokovne nejasnosti najprej razčistiti z avtorjem,
- naloge poedinih članov komisije se razdelijo na sestanko ko predsednik seznanil komisijo o prispelom predlogu oz. rešitvi,
- komisija dela neodvisno od strokovne komisije, katera obravnava predloge po Pravilniku o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih tehničnih predlogih v tovarni Zmaj,
- delo komisije je javno.

Nagrade se morajo izplačati najkasneje v 2 mesecih po odločitvi o izbrnem inovacijskem predlogu oz. rešitvi.

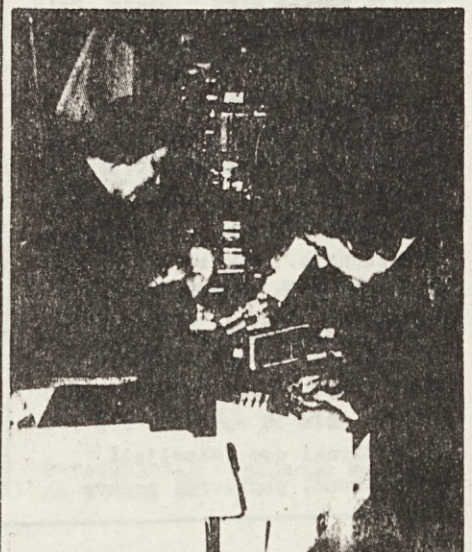
V poštev pridejo vse vloge, ki bodo izročene komisiji do 15. februarja 1976. leta.

ODMEVI

Iz biltena INDOK z dne 23. junija 1975, ki ga izdaja MK SZDL Ljubljana - informativno dokumentacijski center, povzemamo članek z naslovom:

"ZMAJ" nagrajuje racionalizatorje

Zbor delovnih ljudi tovarne baterij Zmaj je razpisal interni natečaj za najbolj uspešne racionalizatorske in inovacijske predloge. Iktrati so ustanovili poseben nagradni fond za spodbujanje tovrstne dejavnosti zaposlenih. Za nagrajevanje najuspešnejših racionalizacij so namenili 60.000 dinarjev. Pri nagrajevanju bodo upoštevali predvsem tudi predloge, ki bodo omogočili nadomestitev doslej uvoženih materialov z domačimi ter uporabo cenejših materialov, prispevali ali k izboljšanju kakovosti proizvodov, pospešili avtomatizacijo delovnega procesa in boljše organizacijo dela ter zmanjšali količino odpadkov in omogočili prihranek oziroma zmanjšano porabo energije i.t.d. (SE).

Na zaključku linije R 6

hej, haj brigade

Med gozdom, pravzaprav bolj z grmovjem porasle strmine, le tu pa tam kažejo koščke obdelane površine. Majhne obdelane njivice, ki so si poiskale redke ravne ploskve dokazujejo, da tu živijo ljudje, ki sorazmerno dobro, plodno zemljo obdelujejo in za katere je poljedelstvo še vedno osnovni vir preživetja.

V Brkinih je te dni ponovno zaživel. Razlega se pesem mladih, sliši se zven krampov in lopat, ljudje, tisti redki, predvsem starejši, ki so ostali v teh krajih, z začudenjem zrejo mlade brigadirje in brigadirke, ki so prišli gradit cesto in vodovod...

V stari šoli, ob še starejši cerkvi so si v zavetju stoletnih lip postavili svoja platenena domovanja, kajti v šoli ni bilo prostora za vse. Vhod v naselje je takšen, kot so bili brčkone vhodi pred leti, ko je bilo mladinskih delovnih akcij več.

Kopljejo, rijejo, a za njimi ostaja svetla sled - cesta. Prihajajo in odhajajo s pesmijo na ustih, kakor partizani. Ne ustrašijo se nobenih preprek. Marljivo delajo in gradijo Brkincem boljše prihodnost. Ob večerih pa se ob tabornem ognju razlega pesem in vsi ji prislunnejo, celo izmučena živina v redkih hlevih. To so brigadirji. Prišli so zato, da gradijo bratstvo, enotnost, tovarištvo in cesto. Iz napol podrte šole so zgradili lep brigadirski dom. Napeljali so vodovod, popravili podove

in električno napeljavo, zato, da bo njim in ostalim lepše in udobnejše.

Sonce se še ni dvignilo a po vasi že korakajo brigadirji na svoj običajni delovni dan. Ne menijo se za žulje in izmučeno telo, kopljejo, vozijo... Osem ur dela na soncu, v lastnem znoju, nič jih ne moti, izdatna malica ter pesem jim spet vlije pogum. Kmalu se pokažejo prvi rezultati njihovega dela. Ob straneh ceste se pojavijo bankine, odtočni kanali itd.

Veseli se svojih delovnih uspehov. To se predvsem pokaže ob kulturnih prireditvah. Kvizi, recitali, predavanja in športna srečanja, vse to poživi brigadirjevo popoldne. Navazujejo prijateljske stike in tako so že po nekaj dneh veliki prijatelji. Poseben pečat so dali taborni ognji. Domačini so pripovedovali dogodke iz NOB in svojega lastnega življenja. Studio Totre 21

pa je skrbel predvsem za glasbo in ples.

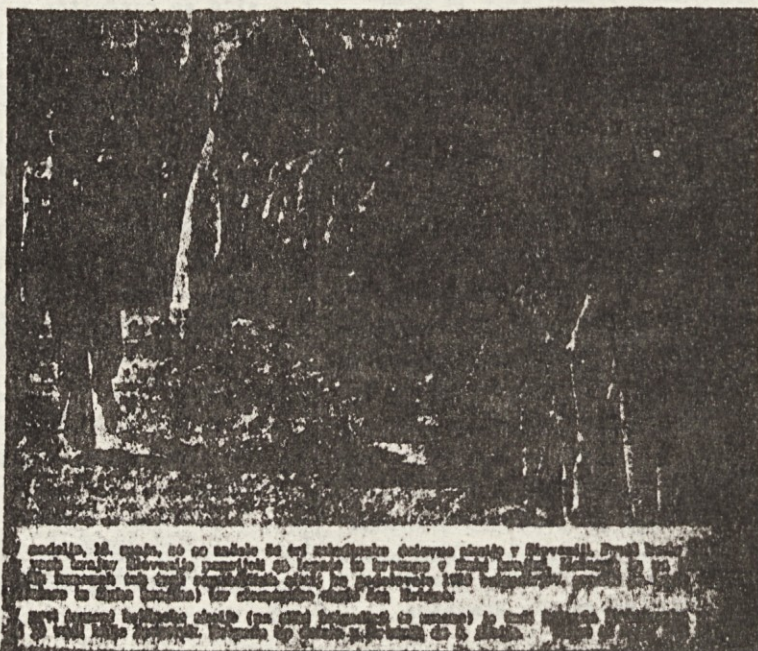
Približno takšni so bili vsi dnevi v brigadi. Trije tedni so kar prehitro minili in prišel je dan slovesa. Bilo je mnogo solza in dolgo smo se poslavljali, a svečano smo obljubili, da se bomo zopet vrnili in s še večjo vnemo gradili našo domovino, kajti dokazati hočemo, da smo enakovredni našim očetom, ki so se borili za svobodo.

Pokazala se je tudi velika mera samoupravne zavesti, saj so na brigadnih konferencah brigadirji sami reševali tekoče probleme in nadaljnji plan dela. Aktiv mladih komunistov je na svojih sestankih trezno ocenjeval nastale situacije. Več zavestnih brigadirjev so predlagali za vodniške značke ter pohvale komandanta akcije in brigade. Tisti najzavednejši pa so bili predlagani za sprejem v članstvo ZK.

Iz naše tovarne sta bila za mladinske delovne akcije prijavljena dva mladince, akcije pa se je žal udeležil samo eden. Zakaj tako skromen odziv, kaj res tako slabo poznamo mladinske delovne akcije? Je naš čut solidarnosti res tako majhen?

Petava Maks

Slika in glasila DOGOVORI
Na desni je Maks Petava

iz aktiva mladih

Vključevanje novih mladih delavcev v OOSZSMS-Zmaj.

Ko smo decembra 1974 s posebno izjavo (popisnim listom) vstopili v organizacijo ZSMS smo se zavedali, da s tem naše delo ni opravljeno, da naša osnovna organizacija ni številčno zaključena, pač pa moramo vedno in povsod stremeti za tem, da vključimo v svoje vrste nanovo došle delavce, ki so se zaposlili v naši delovni organizaciji. Predhodno moramo vsakekor vsakega posameznika postopno seznanjati in vključevati v delo. Nikakor ne sme biti sprejemanje v ZSMS masovno, šablonsko. Če se to zgodi, potem nova organiziranost ni dosegla svojega namena.

Ne smemo izhajati iz ene v drugo skrajnost, da bi vse sprejemali oziroma nobenega.

Prav tako moramo storiti vse in to predvsem s svojim delom v OO, da pritegnemo še vse tiste mlade, ki se decembra 1974 še niso vključili.

Obenem pa ugotavljamo, da ti ki so se vključili v OO že decembra 1974, ne izpolnjujejo vseh nalog, ki jih organizacija nalaga. Če se samo ustavimo ob udeležbi na sestankih, ugotavljamo, da je zelo revna. Poudarjam, da se delo in aktivnost mladincev

nikakor ne odraža samo s sedenjem na sestankih in se tudi ne konča na sestanku. Ena od glavnih nalog mladincev in sploh vsakega zaposlenega v delovni organizaciji je, da vestno opravlja svoje delovne dolžnosti. Prav tako stremimo po čim boljši izobrazbi mladega človeka. Veliko pomagamo vsakemu, ki se izobražuje ob delu.

Nikakor pa se ne moremo sprizjezniti z mislijo, da je z delom in dodatnim študijem svojo dolžnost do mladinske organizacije opravil. Ne moremo mirno gledati na to, da nekateri pasivno stojijo ob strani, namesto da bi aktivno pomagali oblikovati delo.

Mlad človek mora biti oborožen ne samo z novimi delovnimi pač pa tudi moralnimi in političnimi odlikami.

Razumljivo je, da vedno le ne moreš priti na sestanek ali podobno. Da ti pa večkrat ne uspe priti in da se niti ne

čutiš dolžan opravičiti, to pa je že neodgovornost do organizacije. In ravno novi način organiziranja daje velik poudarek na odgovornost do izvajanja nalog. Naj se povrnem k prejšnji temi - k sprejemanju novih članov v osnovno organizacijo. Vemo da se kader menja, odhajajo in prihajajo novi mladi ljudje.

Zato smo na seji predsedstva sklenili, da je vsak član osnovne organizacije dolžan da iz svoje delovne sredine evidentira mlade za sprejem v osnovno organizacijo ZSMS. Seveda mora vsakemu mlademu pomagati spoznavati organizacijo.

To naj se opravlja samoiniciativno in neprekinjeno brez predhodnega drezanja predsednika ali sekretarja. Le tako bomo lahko številčno in vsebinsko močna organizacija, s zdravim jedrom.

T.F.

iskriada

V Novem mestu so v soboto 28. junija potekale Iskrine XI. športne igre z že znanim imenom Iskriada.

Zmajevci se jih udeležujemo šele tretje leto. Kljub manjšim organizacijskim težavam smo letos sodelovali v naslednjih disciplinah: streljanje, kegljanje in v šahu. V streljanju so sodelovale tudi ženske.

Rezultati ob zaključku redakcije še niso znani, zato boste kaj več lahko prebrali v naslednjem glasilu.

TF

Ob zaključku redakcije našega glasila smo že prejeli rezultate z Iskriade.

Ekipa Zmaja je tekmovala v šahu, kegljanju in streljanju.

Žensko ekipo so sestavljale Krišper Brigita, 11. mesto od 31 tekmovalk, Tralec Franika 15. mesto in Kosin Marija 19 mesto.

Ostali rezultati:

Kegljanje moški: 12 mesto od 19 ekip.

Streljanje moški: 11 mesto od 19 ekip.

Streljanje ženske: 5. mesto od 9 ekip.

Šah moški: 10. mesto od 16 ekip

O rezultatih kegljanja berite na strani 48

kreditni so razdeljeni

"Organizacije združenega dela in drugi družbeni subjekti so dolžni skladno z načeli vzajemnosti in solidarnosti skrbeti za reševanje stanovanjskih potreb svojih delavcev. Vendar naj delovni ljudje s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori zagotavljajo sredstva za stanovanjsko graditev" je dno izmed ishodišč zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj.

V tovarni Zmaj je bil na podlagi samoupravnega sporazuma o obeh kriterijih pri reševanju stanovanjske problematike in na podlagi sklepa 40. seje sveta za medsebojna razmerja v združenem delu objavljen redni natečaj za dodelitev stanovanjskih posojil. Razpisana so bila sredstva v višini 1.450.000 din. Na natečaju so lahko sodelovali vsi delavci z nerešenim stanovanjskim vprašanjem, ki so zaposleni v tovarni Zmaj vsaj 2 leti. Udeležilo se ga je 28 delavcev. Od teh eden ni izpolnjeval pogojev, določenih s sporazumov. Ostalo je torej še 27 delavcev. Skupna zaprosena vsota je znašala 2.250.000 din, eden od delavcev pa ni navedel vsote. Če bi hoteli zadovoljiti potrebe vseh teh delavcev, bi morali imeti na razpolago še 800.000 din. Ker pa je bilo sredstev premalo, je bilo seveda treba ugotoviti, če so vsi prosilci upravičeni do stanovanjskega kredita. V ta namen je bila formirana 7 članska komisija za oceno stanovanj, ki je ocenjevala stanovanjske razmere prosilcev po kriterijih določenih s samoupravnim sporazumom. Potem je komisija raz-

vrstila prosilce glede na število točk na ocenjevalnem listu na prioriteto listo. Pokazalo se je, da je realnost prioritete liste včasih sporna, kajti nekateri delavci s slabimi stanovanjskimi pogoji so se uvrstili nekje pri dnu lestvice, ker pri dodatnih pogojih niso dobili točk. Menili smo, da ne bi bilo prav, če bi razdelili sredstva le med prosilce, ki so bili pri vrhu lestvice na prioriteto listi, zato smo predlagali naj vsak prosilec dobi polovico zaprosene vsote, le tistim, ki so s pogodbo vezani na rok plačila se odobri celotni znesek. Če bo od namenjenega zneska ostalo še kaj, pa naj se razdeli med prosilce na zgornji polovici prioritete lestvice.

Nekaj negodovanja je bilo tudi na račun prosilcev iz Šentvida, vendar smo ugotovili, da sred-

stva namenjena za Šentvid ne presegajo 1/3 celotne vsote.

Svet za medsebojna razmerja v združenem delu je na svoji seji obravnaval vsakega prosilca posebej, vsoto, ki jo je zaprosil in predlagano vsoto. Izkazalo se je, da je med prosilci najmanj 10 takih, ki bodo z vsoto, ki jo bodo dobili dokončno rešili stanovanjski problem.

Svet za medsebojna razmerja je sprejel sklep, da dobijo kredit vsi prosilci razen enega, za katerega so se člani sveta strinjali s mnenjem komisije, da njegova potreba ni tako nujna in da lahko na natečaju ponovno sodeluje, ko bo ta spet razpisan.

Prioritetni red prosilcev in vsote, ki so jih zaprosili ter višina odobrenega kredita je razvidno iz tabele.

Posnetek s seje sveta za medsebojna delovna razmerja

Skupinski posnetek udeležencev
občnega zbora samopomoči v
Zajčji dobravi

Primek in ime	Zaprošeni znesek	Odobreni znesek
Semiz Aleksa		60.000
Petan Albina	100.000	50.000
Cerar Alojz	60.000	40.000
Mandelj Ed- vard	50.000	40.000
Noe Rajko	80.000	40.000
Žagar Anton	100.000	60.000
Babič Franči- ška	110.000	110.000
Rupar Tatjana	150.000	140.000
Škrabec Olga	80.000	50.000
Jež Zdravko	90.000	90.000
Velikonja Božidar	40.000	40.000
Slemnik Milan	100.000	100.000
Gorišek Fani	70.000	30.000
Vardjan Mara	80.000	45.000
Sedej Zalka	140.000	70.000
Gorišek Frančiška	70.000	30.000
Krisper Bri- gita	50.000	30.000
Retar Ana	70.000	35.000
Mihevo Marija	40.000	30.000
Jovanovič Božidar	60.000	30.000
Verbič Ro- salija	70.000	35.000
Turk Jožefa	120.000	60.000
Miklavac Stanka	80.000	40.000
Tkaled Fran- čiška	150.000	75.000
Pušelj Ka- tarina	140.000	70.000
Oven Vida	100.000	50.000
GyerekLju- bica	50.000	-
		<u>1.450.000</u>

S PROSLAVE NA KRKI

Velika proslava na Krki na Dolenjskem v počastitev 30.
obletnice zmage nad fašizmom.

Bilo je 8. junija, ko smo se udeležili veličastne proslave na Krki ter obujali spomine na vojne dni.

Na Krki, v tej lepi vasici na Dolenjskem se je zbralo nekaj tisoč udeležencev, zdaj že tradicionalnega pohoda na Krko. V povorki, ki se je vila iz smeri Zagradec - Krka, so bili udeleženi borci, ljudska milica, člani splošnega ljudskega odpora, gasilci, taborniki, dijaki vseh šol na tem področju ter športna društva, med katerimi je bila tudi strelska družina "Jože Kovačič" iz Šentvida pri Stični. Posebno mesto v tej povorki pa so imele tudi delovne organizacije. Zbralo se je izredno veliko ljudi s širšega območja Dolenjske na to kulturno in politično manifestacijo. Že med prihodom povorke k glavni tribuni je bilo slišati recitacije in borbene pesmi, kar je še pose-

bej stopnjevalo praznično in svečano vzdušje. Zbrane udeležence je pozdravil sekretar občinskega komiteja ZK občine Grosuplje Edo Gale, nato pa je general major Peter Stante - Skala orisal zgodovinsko narodno osvobodilno vojsko na tem področju.

Zatem je Peter Stante odkril doprsni kip narodnega heroja Žaneta Kovačiča in ga izročil v varstvo Krajevni skupnosti "Krka".

Ob tej priliki je bila formirana tudi četa tabornikov, ki je prevzela ime narodnega heroja Jožeta Kovačiča ter svečano prisegla, da bo dosledno sledila poti tega revolucionarja.

Alibegovič Fadil

naša »čebelica«

V soboto 14. junija 1975 je bil po nekaj letnem premoru občni zbor članov blagajne samopomoči imenovane "čebelica". Organizator je izbral lep senčnat prostor v Zajčji dobri na vrtu gostišča v rekreacijskem centru pri Polju. V vročem zgodnjem sobotnem popoldnevu se nas je zbralo kar lepo število članov. Predsednik je v nagovoru poudaril, da blagajna vzajemne pomoči obstoja v Zmaju že 17 let. Ustanovljena je bila leta 1957 na pobudo nekaterih članov kolektiva, med katerimi sta še prisotna Lendero Franc in Rudolf Franc ter še nekateri. Blagajna samopomoči je bila ustanovljena v okvirju sindikalne organizacije, njen začetni obstoj pa se je ukvar-

jal z različnimi težavami predvsem zaradi nerazumevanja nekaterih ter problema, kako za začetek dobiti obratni kapital. V tistem času je bila tovarna Zmaj še skromna, sestavljena in sindikalna podružnica ni bila deležna nikakršnih dotacij, je v uvodu poročila dejal Lendero Franc ter nadaljeval: "Takrat je bil v blagajni sindikalne podružnice le ostanek od dohodka članarine, nekaj donarja pa se je nabralo od prodaje odpadnih surovin. Kljub vsemu je uspelo sindikatu posoditi 20.000 starih din za začetni kapital. Vpisnina za člana je takrat znašala 50 din, stalna mesečna vloga pa je znašala 200 dinarjev. V začetku nas je bilo 18 članov, kar je zelo malo od 600 zaposlenih delavcev. Pridobivanje novih članov ni bilo lahko, ker je vsakdo uvidel, da še nekaj časa ne bo mogel dobiti posojila v željenem znesku zaradi dokaj siromašne blagajne, istočasno pa so bili ugodnejši pogoji za najemanje posojila pri Mestni hranilnici. Priznati pa je treba, da je bil takrat življenjski standard še na nizki stopnji, blaga na trgu je bilo sorazmerno malo, naše potrebe pa tudi skromnejše na primer oprema stanovanja, radijski in televizijski aparati, avto, da ne omenjamo gradnjo stanovanj.

Število članov blagajne samopomoči pa je z leti postopoma naraščalo. Zasluga za to pripada takratnim organizatorjem, ki so uspeli širiti po-

Prijetno razpoloženje udeležencev občnega zbora samopomoči

men in nujnost organizirane samopomoči.

Ko se danes oziramo v tista leta", je nadaljeval Lendero Franc, "ugotavljamo, da smo nekaj let odobravalj posojila zgolj s sredstvi, nabranimi z mesečnimi vlogami. Stremeli smo, da posojila dobijo najnujnejši prosilci pri čemer smo upoštevali poroke, smrt v družini, bolezen in slično. Bilo je na splošno vsdužje zadovoljstva, med nami pa je še danes precej delavcev, ki so člani samopomoči že od vsega začetka.

Do leta 1970 je bilo povprečno 100 članov, kasneje pa se je število povečalo. Danes naš je 151 članov, od tega 43 iz obrata šentvid. Kljub temu pa danes ne moremo biti zadovoljni, saj je od vseh zaposlenih le 41 odstotkov članov. Želimo, da bi bilo vsaj 50 odstotkov zaposlenih včlanjenih v samopomoč, ker bi bil takrat tudi večji kapital. "

Če nekoliko podrobneje razčlenimo delovanje dosedanjega odbora na osnovi poročila predsednika, lahko zapišemo, da je bilo dosedaj informiranje o delovanju blagajne samopomoči pomanjkljivo. O tem tudi v našem glasilu že dolgo nismo

L e n d e r o Franc
predsednik odbora
samopomoči

Nemeč Marica
blagajničarka

ničesar zabeležili. Pomanjkljiva je bila tudi ustna ali pismena akcija za pridobivanje novih članov in vprašanje je, koliko novih delavcev je seznanjenih o tem delovanju.

Vsekakor pa je zanimiv podatek da je danes stanje blagajne 13.087.700 din (seveda starih) v primerjavi z začetnim kapitalom 20.000 din v letu ustanovitve. Pri tem je treba še upoštevati, da je precej sodelavcev oziroma članov odšlo iz podjetja, od odhodu pa so dvignili svoje vloge.

Ob koncu poročila je predsednik še omenil, da mora novi odbor intenzivneje spoštovati obstoječi pravilnik pri odobravanju kreditov ter se zahvalil za vestno delo blagajničarki Marici Nemeč ter sodelavkam iz knjigovodstva.

Po poročilu predsednika so prisotni člani diskutirali o sedanjem poslovanju. Pri tem sta se oblikovala tudi naslednja dva sklepa in sicer, da bi odbor tesneje sodeloval z uredništvom našega glasila, v katerem bi imeli stalen prostor za objavo o delovanju samopomoči, o stalnem

agitiranju ter obveščanju o poteku dela, skratka NAŠ GLAS kot interno glasilo naj bi bralce sproti seznanjal o vsem, kar bi odbor smatral za nujno za pridobivanje novih članov.

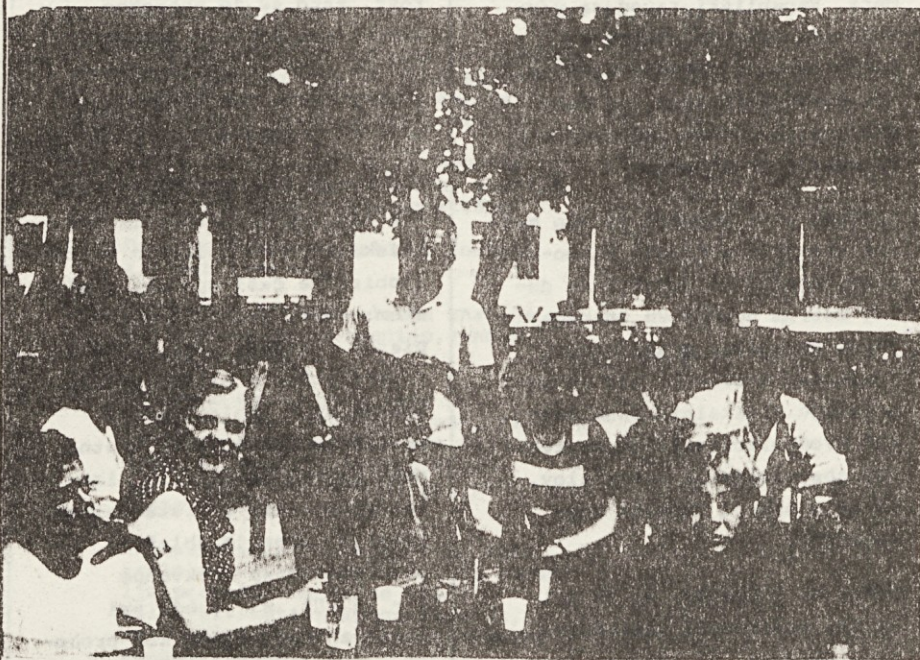
V okviru letnega prikaza dela osnovne organizacije sindikata pa bi bilo prikazano tudi nekoliko obširneje poslovanje blagajne samopomoči za minulo leto in ne samo na občnem zboru za minulo obdobje.

My

postani

član

samopomoči

Predsednik delovnega predsedstva občnega zbora je bil Rudolf Franc

Občni zbor je potekal v prijetni senci rekreacijskega centra v Zajčji dobri

boljši pogoji dela

IZBOLJŠANI POGOJI DELA PRI IZDELAVI ČAŠ

Večni problem naših delavcev "v kleti" - ropot, smo končno uspeli rešiti do zadovoljive mere. Republiški zavod za varstvo pri delu je ugotovil, da je ropot s pomočjo zaščite, tj. pregradnih sten, na delovnih mestih odzvem čaš, saniran na dovoljeno stopnjo.

Zaščita pred ropotom je eno najzahtevnejših področij varnostne tehnike in temelji na dokaj ostrem normativu znanega jugoslovanskega pravilnika (prikazan v tabeli) ter na poznavanju fizikalnih značilnosti zvočnoizolacijskih oz. zvočno absorpcijskih materialov, ki se v namene zaščite uporabljajo.

Morda bo normativ, ki je prikazan, presenečil marsikaterga delavca, ki smatra, da je dovolj, če ropot ne presega 90 db, vendar zajema jugoslovanski pravilnik še vrsto drugih normativov, kot je: dovoljen nivo ropota glede na možnost sporazumevanja z govorom (npr. pri 85 db je možen pogovor na oddaljenost 0,07 m itd.), dovoljen nivo ropota glede na možnost sporazumevanja s komunikacijskimi sredstvi, (npr. pri 55 db je možnost sporazumevanja po telefonu le še komaj zadovoljiva ipd), dovoljen čas izpostavljenosti ropotu glede na njegov nivo (npr. pri 92 db je dovoljeno delati le 6 ur na dan, pri 95 db le 4 ure ...), dovoljen čas izpostavljenosti ropotu glede na nivoje zvočnih pritiskov posameznih frekvenc (npr. pri 88 db ropota frekvence 4000 Hz lahko dela

delavec le 240 minut).

Kvaliteta zvočne izolacije je odvisna od gostote materiala (gostejši - boljši) vendar pa to ni popolna zakonitost, zato se je potrebno držati izkustvenih podatkov ali pa celo preizkušati materiale na samem kraju posameznega problema.

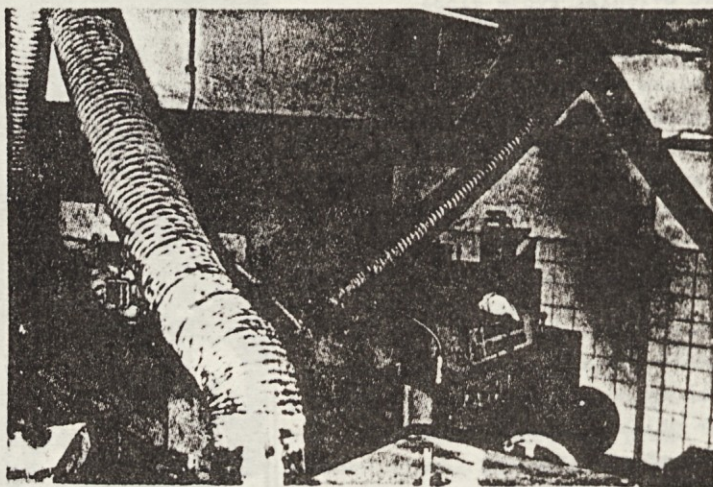
Pri sanaciji ropota naših stiskalnic smo kot izolator med stiskalnico in delovnim mestom (pobiranje čaš) uporabili sistem: težko plastificirano platno - umetna pena - težko plastificirano platno, torej sistem dveh izolatorjev z različnima gostotama (umetna pena namreč predstavlja izolator kot zrak z distančnikom), katerih namen je ublažiti predvsem hrup frekvence 2 - 16 kHz, ki je bil pri meritvah ugotovljen kot prekomeren. Ropota nižjih frekvenc, ki je bil sicer tudi močno prisoten, zaradi pre-

več masivnih izvedb zaslonov, nismo dušili.

Zanimivo je, da je Zavod za raziskavo materiala pripravil svoj sanacijski program odprave ropota pri naših stiskalnicah, vendar je od njega odstopil.

Kakšen je dejanski rezultat naše zaščite? Ropot smo na DM "pobiranje" zmanjšali na 88 db, kar pomeni, da smo glede na logaritmčno občutljivost ušesa, zmanjšali zvočne pritiske posameznih frekvenc za skoraj 30 %. Izredno je uspelo dušenje hrupa v frekvenčnem območju 1000 do 8000 Hz, kjer znaša ropot pod 80 db, nad to frekvenco pa pade ropot praktično na vrednost nič. Pri zelo nizkih frekvencah (31 Hz do 250 Hz) meritve niso pokazale bistvenega izboljšanja vendar pa to območje zajema frekvence pri katerih je potrebna za poškodbo slušnega organa večja energija, kar pa pomeni, da človek te frekvence mnogo bolje prenaša kot visoke.

Ob namestitvi zvočnih zaslonov (že v letu 1974) je nastal nov ekološki problem - mikroklima. Zasloni so namreč po-

Na sliki vidimo odsesovalne cevi ter zvočnoizolacijsko pregrado pri izdelavi cinkovih čaš

rušili sistem ventilacije pri stiskalnicah, tako, da se je temperatura povzpela precej preko 30°C. Prav tako smo na strani zvočnoizolacijske pregrade, kjer so stiskalnice registrirali škodljive pare cinka - koncentracija le teh je za 25 % preseгла maksimalno dovoljeno po JUS (MDK).

Pred kratkim smo montirali močno odsesovalno napravo, ki eliminira cinkove hlape poleg tega pa zamenja zrak v prostoru 13-krat v eni uri.

Razred stroškov obeh varnostnih ukrepov praktično pokriva že enoletni dodatek na pogoje dela prizadetih delavcev.

Zlatko Podržaj

nezgode

Venzjak Franc si je 13. maja poškodoval dlan med nastavljanjem potiskača na stroju, ki je sicer miroval. Stisnilo mu je dlan, ko se je premaknil ekscenter.

Robida Jožefa je 11. aprila dobila poškodbo kože na roki. Pri izdelavi mase negativne elektrode in pobiranju iz mešalca, ji je masa padla za rokavico, ker ni uporabljala narokavnike.

Kranjc Mariji je 30. maja pri demontiranju stročnice, ki se je zdrobila padel drobec v oko.

Potrato Alojz si je 24. maja zvil gleženj, ko mu je spodrsnilo na spolzkih tleh.

Vajagič Milan se je 12. junija udaril s kladivom po prstu.

Setnikar Anton se je 20. junija urezal ob cinkovo čašo, ko je usposabljal stroj za proizvodnjo

ali veste?

NORMATIVI ZA DOVOLJENI HRUP PO JUGOSLOVANSKEM PRAVILNIKU

Dovoljeni nivo ropota pri posameznih vrstah dejavnosti

Zap. št.	Vrsta dejavnosti	Dovoljeni nivo ropota na DM v dB		
		a	b	c
1.	Fizično delo, ki ne zahteva mentalnega napenjanja in ne slušnega opazovanja okolja	90	84	80
2.	Fizično delo, ki zahteva natančnost in koncentracijo, občasno slušno spremljanje in kontrola okolja, ravnanje s transportnimi sredstvi	80	74	70
3.	Delo, ki se opravlja na pogoste governe ukaze in akustične signale. Delo, ki zahteva stalno slušno spremljanje okolja. Delo pretežno mentalnega značaja ali rutinsko delo	-	70	60
4.	Delo pretežno mentalnega značaja, ki zahteva koncentracijo, vendar rutinsko delo	70	64	55
5.	Mentalno delo, usmerjeno na kontrolo dela skupine ljudi, ki opravlja pretežno fizično delo. Delo, ki zahteva koncentracijo ali neposredno governo ali telesno komuniciranje	-	60	50
6.	Mentalno delo, usmerjeno na kontrolo dela skupine ljudi, ki opravlja pretežno mentalno delo. Delo, ki zahteva koncentracijo, neposredno governo ali telefonsko komuniciranje. Delo, ki se opravlja izključno s pogovori po komunikacijskih sredstvih (telefon idr.)	-	55	45
7.	Mentalno delo, ki zahteva veliko koncentracijo, izključitev iz okolja, precizno psihomotoriko ali komuniciranje s skupino ljudi	-	-	40
8.	Mentalno delo, kot so: izdelava koncepcij, zelo odgovorno delo, komuniciranje za dogovarjanje s skupino ljudi	-	-	35

a- označuje ropot, ki ga povzroča delovna priprava ali naprava, katero delavec neposredno vodi ali ji streže.

b- označuje ropot, ki ga povzroča delovna priprava ali naprava katere delavec ne vodi niti ji streže.

c- označuje ropot, ki ga ustvarjajo neproizvodni viri (ventilacijske ali klimatizacijske naprave, sosednja organizacija, ulični promet ipd.).

baterijada '75

Letos je bila Baterijada v organizaciji Tesle iz Gospiča, v soboto, 24. maja.

Zmajevci smo se odpravili na dolgo pot do Gospiča v petek 23. maja okrog 13. ure. Naši sodelavci so nam zaželeli srečno pot in veliko uspeha in avtobus je odpeljal. V avtobusu nas je bilo devetindvajset - tekmovalci in tudi netekmovalci. V oblačnem popoldnevu smo se po dolenski magistrali vozili proti Novemu mestu, potem čez Gorjance preko Karlovca ob Plitvičkih jezerih v Lički Osik, kjer smo prenočili.

Imeli smo nekaj krajših postankov, večerjali smo v lepem toda osamljenem hotelu Gacka. Večerja je bila okusna - specialiteta postrvi. V Lički Osik smo prišli okrog 8^h zvečer, se razdelili po sobah, nekateri so že odšli spat, drugi so šli na sprehod. Večina jih je želela zaple-

sati, zato smo iskali lokal z glasbo. Toda bil je petek, domačini so nam rekli naj počakamo na soboto. Svetovali so nam, naj gremo tja in tja, najprej levo, potem desno, nato naravnost, tam je narodna muzika, lahko bomo plesali kolo. Lički Osik je lepo mesto, z asfaltiranimi ulicami z gostim drevoredom. No in potem smo našli narodno muziko, pravzaprav sta jo našla Francelj in Nejc. Skakala sta čez luže ki so bleščale v mesečini, v zatemnjeno ulico posuto z debelim gramozom, za njima pa so regljale žabe - rega, rega, kvak, kvak - lepa narodna muzika. Potem smo se vrnili v hotel - D kategorija v adaptaciji. Zbrali smo se v gostinski sobi, porinili mize skupaj in zapeli: Janez Kranjski Janez... kam odhajaš danes in druge. Domačini so nas poslušali, rekli so da znamo, pridruži-

li so se nam in zapeli smo skupaj. Bilo pa je že posno in morali smo spat, ker je bilo naslednji dan tekmovanje, moramo biti spočiti. Ampak zaspati se ni in ni dalo, ker so nekateri delali zgago po hodniku, tekali sem in tja ter glasno govorili.

Prišlo je jutro, 24. maj - prav tako oblačno in zamegljeno, le tu pa tam je skosi oblake pokukalo sonce. Do Gospiča smo imeli še nekaj kilometrov vožnje. V Gospiču je deževalo. Pred tovarno so nas pričakali tovariši in direktor Tesle, prizrčno smo se pozdravili, si stisnili roke. Ogledali smo si njihove lepo pospravljene proizvodne prostore. Naši fantje so hoteli vse videti, otipati, vedeti, ja, to je pa drugače kot pri nas, vi imate to boljše urejeno, mi pa to drugače. V Tesli so bili veseli našega zanimanja in naših pohval. Potem so nas povabili v jedilnico na zakusko - jedilnica je majhna, toda lepo urejena. Zunaj je deževalo, še vedno, čedalje bolj.

V Tesli so za ta športna tekmovanja prav v ta namen uredili nogometno igrišče na dvorišču, strelišče za skladišči - toda dež, blažo, voda. Reveži, pa tako so se trudili, da bi lahko imeli tekmovanja na prostoru tovarne. Nič hudega smo rekli, vseeno bomo tekmovali v takem, bo še bolj zanimivo, nogometaši se bodo lahko skopali, pri streljanju bo nekdo držal dežnik, drugi pa bo streljal. Toda dež je padal vedno bolj, tudi pihati je začelo. Strelišče so preselili v mehanično delavnico, hitro so poskrbeli za nogometno in kegljaško

Udeleženci baterijade pred odhodom iz Ljubljane

igrišče v Domu armije, šah se bo igralo v sobi direktorja. In smo začeli. Skoncentrirali smo se, se borili, se trudili. Pa vendar kljub požrtvovalnosti vseh tekmovalcev ni šlo. Ugotavljati smo morali, tako kot vsako leto, da imamo premalo treninga, premalo priprav.

Z nami bi morali biti tudi nekateri športniki iz tovarne ki so ostali doma, so pa dobri v svoji športni disciplini.

Potem smo čakali še na tekmovalce iz Croatie Zagreb. Ni in ni jih bilo od nikoder, dan pa se je že nagibal v popoldne. Potem so končno le prišli, imeli so karambol na Plitvicah, zaradi tega pa so se športne igre zavlekle v pozno popoldne, mi pa smo računali, da bomo že zgodaj odrinili proti Ljubljani.

Organizatorji so nas povabili na svečano podelitev pokalov v hotel Velebno pod Velebitom. Najprej je bila svečana večerja - specialiteta ovčetina. Nekaterim je šla odlično v slast, drugi, bolj slabih želodcev, pa smo namakali kruh v radensko, jedli krompir in se žalostno gledali - meee, meee.

Sledilo je podeljevanje pokalov. Prvo mesto je osvojila Tesla iz Gospiča, drugo Croatia iz Zagreba in tretje mesto tovarna Zmaj. Tak rezultat smo predvidevali, saj že od leta 1970 ko smo imeli prvo mesto, nismo na Bateriadi dosegali uspehov. V kegljanju smo osvojili prvo mesto - kapetan ekipe Bogo je prevzel pokal, najboljši kegljač med posamezniki je bil Drčar Jernej, ki je prejel lično kapico narodne noše, tako kot vsi najboljši posamezniki.

V malem nogometu smo bili tretji - kapetan ekipe Jani je prejel torbico z motivom narodne noše.

Prav tako smo bili tretji v streljanju - ženske -

Na letošnji bateriadi je Anton Nerat prejel od organizatorjev pokal za najboljši športni odnos do nasprotnih igralcev.

torbico je prevzela Brigita, - moški - torbico je prevzel Podržaj. Prvo mesto med posamezniki je zasedel Podržaj s 195 krogi od 200 možnih.

Zasedli smo tudi tretje mesto v šahu - torbico je prejel Jože Lavrin - kapetan ekipe.

Prvič v zgodovini športnih srečanj - Bateriade se je podelil tudi mali pokal za fair play igre.

Prislužil si jo je naš šahist tov. Nerat Tone.

Podelitev pokalov in zmagovalce smo pozdravili s spontanim aplavzom in glasnim Bravo...

Naš vodja tov. Cerar je organizatorjem izročil sliko z motivom Bleda, katere so bili zelo veseli.

Potem je sledil ples, prijateljski razgovori med starimi in novimi znanci iz Zagreba in Gospiča.

Srečanje se je zavleklo pozno v noč, nekateri kar niso mogli iti, hoteli so ostati do belega dne. Posamezniki, ki so bili najbolj zagreti za to, da ostanejo še nekaj časa so zbirali

glasove za: ostanemo in ne gremo še domov. Bilo je pol na pol, vsi pa smo se zavedali da je do Ljubljane še dolga pot.

Končno smo se le spravili v avtobus, se poslovili od tovarišev iz Tesle in Croatie z: nasvidenje drugo leto v Ljubljani.

Potem pa smo si v avtobusu svečano obljubili, da drugo leto ne bomo zasedli le tretjega mesta, ampak vsaj drugo če že ne prvega.

To je naša naloga do Bateriade drugo leto: pridno trenirati, da bo naš uspeh na domačem terenu dober.

M.K.

Prihodnje leto bo
B A T E R I A D A
v Ljubljani v
organizaciji Zmaja

bil sem na japonskem

Mednarodna elektrotehniška komisija (IEC) je mednarodna tehniška organizacija, katere glavna naloga je usklajevanje kakovosti izdelkov elektrotehnične industrije v svetovnem merilu ter standardizacija mer in drugih tehničnih karakteristik teh izdelkov. Zaradi svoje dejavnosti je IEC članica Mednarodne organizacije za standardizacijo (ISO) in vse njene odločitve, priporočila in predpisi imajo mednarodno veljavo.

IEC ima v svojem sestavu 12 specializiranih tehniških podkomisij, katerih dejavnost zajemajo vse vrste izdelkov elektrotehnične industrije. Dejavnost ene izmed teh podkomisij - TC 35 - so primarne celice in baterije.

Tudi Jugoslavija je po Jugoslovanskem zavodu za standardizacijo članica obeh mednarodnih organizacij: ISO in IEC. Po vzoru na ti dve organizaciji imamo tudi v Jugoslaviji organizirane ustrezne dejavnosti. V tehniškem odboru TO-35 so tako združeni vsi jugoslovanski proizvajalci primarnih celic in baterij.

Povprečno vsakih 18 mesecev organizira IEC mednarodne konference na katerih vse podkomisije usklajujejo predloge nacionalnih odborov in sklepajo o standardizaciji tehniških karakteristik novih izdelkov ter o morebitnih predlogih za spremembe starih predpisov. Predzadnja taka konferenca je bila konec oktobra 1973 v Ljubljani (o tem je pisal tudi

Naš glas) konferenca IEC v začetku meseca junija letos pa je bila v Tokiu. Konferenca sem se udeležil z odobritvijo delavskega sveta.

Na sejah tehničnega komiteja 35 smo obravnavali 33 različnih tehniških vprašanj in v zvezi z njimi sprejeli 71 sklepov.

V razpravah smo obravnavali naslednja področja: signiranje baterij, maksimalne dopustne odprte napetosti različnih baterijskih sistemov, nove testne postopke za nekatere vrste baterij in predpise za preizkušanje baterij pri povišanih in znižanih temperaturah. Sprejeli smo standardizacijo dimenzij več novih vrst baterij: 4R-25-Z, MR 9, LR 9, MR 50 in MR 51. Daljše razprave pa so potekale tudi o problemih iztekanje elektrolita v baterijah za ročne ure, o zanesljivosti baterij ter vzorčevanju baterij za atributivne ocene in merljive količine.

Na tem mestu ne morem obširno podati vsebine vseh razprav in sklepov, moram pa poudariti, da je dobršen del sklepov TC-35 v Tokiu tudi za nas zelo pomemben. Razen tega sem sedaj še bolj prepričan, da je za vsako tovarno zelo pomembno sodelovati na konferencah IEC, predvsem iz dveh razlogov: zato ker je na konferenci mogoče vplivati na izid zelo pomembnih tehničnih odločitev, in zaradi izčrpnih informacij o problemih izdelave baterij, ki jih je mogoče izluščiti iz razprav ali pa zvedeti v medsebojnih razgovorih.

Samo potovanje je bilo kar precej naporno. V Tokio sem potoval preko Frankfurta in Moskve po takoimenovani "sibirski poti". V Frankfurtu smo vzleteli že dopoldne, se vmes ustavili na letališču v Moskvi in nato v poznih popoldanskih urah - po lokalnem času - odleteli proti cilju. Zaradi prestavljanja ure, sem kar kmalu izgubil občutek za čas. Iz Moskve smo odleteli najprej proti severu, nato pa v blagem krivuljnem loku proti Vzhodu. Taka pot predstavlja namreč skoraj najkrajšo razdaljo iz Moskve do Tokia. Leteli smo tako zelo daleč na severu, da sonce na zapadu kar ni hotelo zaiti. 9.000 m pod nami se je prostrana sovjetska pokrajina gibala v nasprotni smeri. Pod nami so se, kolikor smo lahko videli med oblaki vrstila polja, gozdovi, stepa, reke in jezera. Ko smo preleteli Ural se je vides pokrajine na mah spremenil, kamor seže pogled, vsepovsod je sibirski tundra. Ko preletimo prvo izmed štirih največjih sibirskih rek sem začuden nad veličino njenih dimenzij, ki presegajo vse predstave. Ko bi morala biti najtrša tema, se nad obzorjem na severu še vedno svetlika in prej kot po dveh urah se sonce na levi pred nami že spet dvigne iznad obzorja. S spanjem seveda ni nič in ko dopoldne pristanemo v Tokiu ter predstavimo kazalce na naših urah za osem ur naprej, sem pošteno izmučen.

Tokio je ogromno mesto. Na površini 570 kvadratnih kilometrov,

ki predstavljajo približno kvadrat s stranico enako razdalji od Ljubljane do Kranja, živi po ocenah iz leta 1968 12 milijonov prebivalcev. Industrija je zelo razvita in temu primerna je tudi onesnaženost ozračja. Ko sem se razgledal z neke vzpetine v bližini naše konferenčne stavbe, sem spoznal, da ni mogoče ugotoviti do kam sega mesto. Vidljivost je bila le kake 2 ali 3 kilometre, vse kar je bolj oddaljeno se izgublja v megli in dimu. Tudi samo mesto "diši" na nek specifičen način, ki ga ne morem natančno opredeliti, lahko le rečem, da sem se nadihal svežega zraka šele ko sem se vrnil domov v Ljubljano.

Vse dni, ko sem bil v Tokiu so dnevne temperature dosegale 30 - 32°C, čeprav je sonce bolj redko sijalo. Relativna vlaga pa je bila 85 % in več. Tudi dež je padal vsak dan, zadnji dan pa je bilo sploh izrazito slabo vreme. V letnem času je menda na Japonskem sploh najbolj neugodno vreme.

Promet se v Tokiu odvija kar v več nivojih. Imajo zelo razvito podzemno železnico. Posamezne kompozicije si sledijo v isto smer v presledkih po pet minut. Čeprav sem se večkrat peljal s podzemno - v Tokiu peš ne pridete daleč - nisem nikoli videl na podzemni tiste gneče, po kateri je tokijska podzemna posnana pri nas. Tudi z nadzemno železnico pridete hitro na cilj. Kompozicije nadzemnih vlakov si sledijo še celo v krajših presledkih.

Cestni promet se odvija tudi po več avtocestah skozi mesto, za katere je treba plačati cestnino ter po glavnih cestah - avenijah. Tokio je znan tudi po enotračni železnici - monorail, vendar imajo za sedaj speljano le eno progo.

Orientacija v Tokiu je predvsem za tujce zelo težavna. Imena imajo le glavne avenije manjše

ceste pa so brez imen in v posameznih manjših delih mesta, ki imajo svoja imena - na primer MINATO-HU ali SHIMBASHI ali AKASAKI in tako naprej - se znajdejo le policaji in pismo-noše. Policijskih postaj pa je v Tokiu kar precej. Če se malo sprehodiš naletiš kar vsakih 400 do 500 metrov na kakšno. Spoznaš jih po raznih tiralicah, ki so obešene na steno. Prestopnikov je tudi na japonskem precej - najbrž se po tem lahko primerjajo z ZDA.

Posebna težava so za Evropejca napisi z njihovimi znaki, ki jih ni mogoče razvozlati in pa seveda japonščina, ki je ravno tako nerazumljiva, k sreči pa še kar precej ljudi govori angleščino, ki pa zaradi japonske izgovorjave zveni kot popolnoma nov jezik. Sicer pa so Japonci zelo ustrezljivi ljudje in radi pomagajo tujcem, še raje pa mu kaj prodajo - če ima denar seveda.

Na splošno je življenje na Japonskem za tujca zelo drago. Domačini pa lahko že z majhnimi stroški kar spodobno živijo. Priznati pa je treba, da so zelo skromni in zelo delavni. Po drugi strani pa industrijske družbe zelo rade pokažejo svojo moč in si v svojih palačah privoščijo vse največje razkošje, kar daje videz, da je tam zbrano ogromno bogastvo.

Japonske industrijske družbe imajo tudi velik vpliv na

gospodarstvo vse jugovzhodne Azije. Tam imajo namreč najrazličnejše svoje tovarne, kjer izdelujejo različne izdelke še veliko ceneje kot bi jih na japonskem in tako celo pri "dumpingških" cehah dobro zaslužijo,

Posebno težko se je prilagoditi njihovi hrani. Celo goveji zrezek z evropskim imenom in izpod rok japonskega kuharja tako drugačen okus, da sem že po prvem grizljaju razmišljal, da ni prišlo mogoče do kakšne pomote...

Pa hočeš - nočeš, na kraju se vsega privadiš. Lačen ne moreš biti in s časom tudi razne cvetke v omaki in drugo nesnago v zelenjavi ne gledaš več nezaupljivo. Celo riž - čeprav neslan, in tudi sicer brez okusa, si polijem z eno izmed petih omak, ki so v pokritem stojalu na mizi. Tako postane bolj sprejemljiv za moj preveč navdušen želodec. Seveda pa tudi na japonskem najdele lahko odlične jedi - če znate japonščino ali pa če jih vidite, ko so že pripravljene.

No pa čeprav bo kdo mislil, da samo hvalim, drugi, da samo grajam, moram reči, da na Japonskem nisem bil ne lačen ne sit. Je že takol! Za Kranjca s kranjskim žolodcem je kranjska klobasa vedno najboljša stvar na svetu.

B. Mihelčič

ISKRIADA

Odličen rezultat je dosegel Končina Stane v kegljanju, saj je bil peti od 114 nastopajočih / s rezultatom 250 kegljev /.

Kegljanje:

Končina Stane	5. mesto
Prime Bogo	71. mesto
Tratnik Janez	80. mesto

Bolte Metod	86. mesto
Bolta Janez	99. mesto
Drčar Jernej	105. mesto

Streljanje:

/od 76 tekmovalcev/

Alibegovič Fadil	31. mesto
Bolte Metod	39. mesto
Tratnik Janez	47. mesto
Kozlevčar Franc	70. mesto

jugoslovani in baterije

Ugotavljamo, da povprečen Jugoslovan takorekoč skoraj še ne uporablja baterij v vsakodnevnem življenju. Letna poraba na prebivalca je v naši deželi še vedno le okrog 3 - 4 baterijske vložke letno. To je zelo malo v primerjavi z drugimi visoko, srednje in celo včasih manj razvitimi državami. Zakaj je tako? Običajno se navajajo posamični razlogi. Tokrat bomo prikazali dosti širši in strokovnejši odgovor (morda malo provokativne teze). Razmišljajmo nato vsi, kaj naj bi Zmaj, Iskra, baterijaši, strokovne službe storili, da bi Jugoslovani porabili (koristno seveda) več naših proizvodov.

Nizka poraba baterij na prebivalca v Jugoslaviji je posledica predvsem naslednjih razlogov:

- Proizvodnja aparatov na baterijski pogon je v naši državi majhna tako po količini kot po izboru.

- Uvoz aparatov na baterijski pogon je bil v šestdesetih letih in do 1972 leta sicer relativno visok, vendar kljub temu nezadosten, da bi izpopolnil bistveno zaostajajoče stanje opremljenosti potrošnikov s temi aparati.

- Življenski standard še ne dopušča visoke stopnje (števíla in intenzivnosti) uporabe aparatov na baterijski pogon.

- Po letu 1972 se naprave na baterijski pogon racionalneje koristijo.

- Verjetno je nizka kvaliteta baterij pred modernizacijo ju-

goslovanske baterijske proizvodnje tudi doprinesla negativnemu odnosu potrošnikov in proizvajalcev aparatov, da so kupovali oz. proizvajali naprave na električno energijo iz mreže namesto iz baterij.

- Visokozahtevne aparature (glede baterij) so se na domačem tržišču začele uveljavljati šele v zadnjem času.

- Zaradi bistvenega porasta vsebnosti ("kapacitete") baterij je izraba energetskih enot iz baterij po volumnu in po prebivalcu bistveno večje kot pa to kaže količinska statistika. Po prebivalcu se torej baterijske energije porabi več kot kažejo podatki. Ocenjujemo, da bi primerjava porabe v energetskih enotah bila vsaj enkrat ugodnejša.

- Ker je število prebivalcev naraščalo, je ob porastu celotna količina prodanih baterij podatek po prebivalcu relativno počasneje naraščal.

Nakazani razlogi povzročajo neizkoriščenost jugoslovanskih (in Zmajevih) kapacitet za proizvodnjo baterij. Vendar so kapacitete neizkoriščene tudi zaradi drugih razlogov, naj omenimo:

- Potrebe po rekonstrukciji že obstoječih dislociranih kapacitet iz razlogov izven poslovnega značaja.

- Neracionalna odločitev za izgradnjo četrte popolnoma nove tovarne EI-Lumina Zemun v letu 1970, katere žalostno "poslovno usodo" rešujejo sedaj z likvidacijo (glej članek v zadnji številki Našega glasa 3-5/75, str. 24-25: Hiperprodukcija -

In večna baterija naj ji sve-ti...).

- Nerazvito domače tržišče, majhna opremljenost z baterijskimi napravami.

- Doslej zaradi malih serij v proizvodnji, uvozne zaščite večine dežel, depresioniranih cen v deželah SEV-a, minimalne potrošnje v deželah v razvoju, svetovnega monopola velikih proizvajalcev itd. z izvozom ni bilo mogoče bistveno rešiti odvišnih instaliranih kapacitet. Izvoz baterij v vzhodne socialistične dežele SEV ni možen. Cene so tam zelo nizke in že več kot 5 let zelo stabilne, dalje, v Sovjetski zvezi gradi japonska firma Tošiba letne baterijske kapacitete za 360 milijonov komadov nadalje baterije niso v dolgoročnih trgovinskih sporazumih niti v letnih blagovnih listah (SFRJ - dežele SEV), razen nekaj malega z Madžarsko za leto 1974, ker dežele SEV-a tega ne akceptirajo.

- Izvozne cene, ki jih dosegamo, so bile praviloma na nivoju materialnih stroškov in cene direktnega dela.

- Čeprav obstoja uvozna zaščita se vrši hiter napredek in notranja diferenciacija tovarn po proizvodnem, razvojnem in finančnem področju, kar poleg drugih pomembnih razlogov daje garancijo nadaljnje uvozne zaščite.

- Svetovna ekonomska recesija (po nekaterih ocenah gre za večletno težko krizo, je bila že tudi doslej in bo še nekaj časa trajala, zaradi tega so in bodo potrošniki izven in v Jugoslaviji racionalneje uporabljali baterijske naprave (in kupovali relativno manj baterijskih vložkov - racionalnejša izraba oz. čuvanje baterij).

- Proizvodnjo baterij sistema Leclanche so in še todo tudi vnaprej usvajali iz strateških razlogov v vseh deželah, kar povzroča:

13. julij - dan šoferjev

Leto je naokrog in šoferji zopet praznujejo svoj praznik 13. julij kot spomin na ustanovitev prve avto čete v narodnoosvobodilni borbi.

Letošnji 13. julij pade ravno na nedeljo in zato bo za precej večje število šoferjev resnično dela prost dan, kar v celoti velja za šoferje v tovarnah ko t je Zmaj.

- relativno zmanjšanje že itak nizko izkoriščenih in prevelikih kapacitet za Leclanche sistem v razvitih deželah,
 - upočasnjuje graditev kapacitet za alkalne baterije,
 - povečuje tekmo v kvaliteti med največjimi izvozniki Leclanche baterij,
 - povečuje zapiranje manj razvitih dežel pred uvozom baterij Leclanche in prisiljuje proizvajalce teh baterij v razvitih deželah, da plasirajo več na svojem domačem trgu, ter da pocenjujejo proizvodnjo zlasti z novo tehniko (in s tem visokimi vlaganji, katera se morajo vrniti),
 - alkalne baterije (izjema so sovjetske) se razmeroma počasi ekonomizirajo, nastale so v okviru "stroškovno neobčutljivih" raziskav za vesolje, ne pa iz motivov široke potrošnje,
 - proizvodna tehnika alkalnih baterij še ni avtomatizirana in s tem pocenjena, medtem ko avtomatizacija baterij sistema Leclanche doživlja še nadalje izpopolnjevanje.
- Gabrijel Sfiligoj

Pa si pogledjmo nekoliko поблиže našo transportno službo, ki šteje 8 šoferjev. To so: Jakomin Milan, vodja transporta Semiz Aleksa, potnik-šofer ter Grojzdek Peter Grabnar Alojz Kamin Rudi Lipovec Janez Železnik Anton Dimič Stevo.

Omeniti pa je treba še voznika viličarja v obratu Šentvid Drobnič Jožeta, ki sicer ne spada direktno v transportno službo, vendar pa nekje ima mesto med ostalimi vozniki.

Poglejmo še, kaj imamo v našem voznem parku. Imamo kombi Zastava 430 K, Zastavo 1300 K, TAM 2000 K, TAM 2001 K - te imamo tri -, TAM 5000 in TAM 2000. V Šentvidu imamo viličarja Indos.

O različnih težavah, kot je parkiranje, pranje, menjavanje olja in še marsikaj smo spregovorili lani v tem času. Kaj se je od vseh teh težav pri nas izboljšalo? To vprašanje sem zastavil vodji transporta Jakominu Milanu, ki je dejal, da so problemi v bistvu ostali nespremenjeni, odnosno, nekje še celo slabši. To se nanaša na odvzem edine garaže ki se zdaj uporablja kot skladišče reprodukcijskega materiala. To pomeni, da so vsi avtomobili parkirani na prostem, to je na dvorišču tovarne.

Izboljšava stanja pa je v strukturi vozil, ker smo dvoje vozil odprodali in nabavili dva nova avtomobila pri čemer je bila upoštevana ekonomičnost voženj.

Za praznik šoferjev - 13. julij želimo našim sodelavcem za volanom srečno vožnjo, mnogo previdnosti na cestah in seveda - brez nezgod. My

Naši šoferji ob lanskem praznovanju dneva šoferjev - 13. julij

Živo srebro

Pri baterijah se hote ali neho-
te vedno srečujemo tudi z živim
srebrom in njegovimi spojinami.
Pogosto namreč pozabljamo, da
se v majhnih količinah nahaja
tudi v baterijah Leclanche,
vsebujejo pa ga tudi vse alkal-
ne zračno depolarizirane in
mangandioksidne baterije. Maj-
hen dodatek živega srebra nam-
reč zelo zmanjša korozijo cin-
ka. Za vse baterije pa je pom-
embno, da jih lahko čim dalje
skladiščimo.

Živo srebro je ena redkih kov-
in, ki je tekoča pri sobnih
temperaturah. Tališče je
- 38,9°C, vrelišče pa 356,9°C.
To je srebrno bela kovina, ki
je 13,6 krat težja od vode.
V njen se razmeroma lahko to-
pijo svinec, kositer, cink,
kadmijski, zlato, srebro, baker
in aluminij. Železo pa je
obstoje. V mnogih laborato-
rijah se rabi živo srebro za

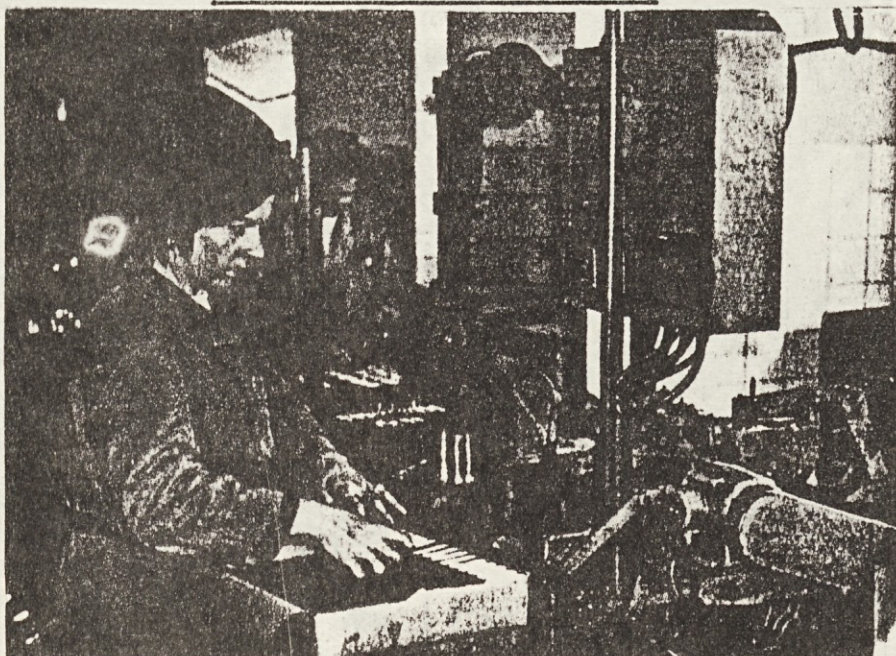
polnitev manometrov in drugih
merilcev tlaka, plinov ali
tekočin. Enemu metru vodnega
stolpca ustreza tlak 7,4 cm
živega srebra. Hlapi so pre-
cej strupeni.

Za proizvodnjo primarnih
baterij imajo pomen zlasti
naslednje spojine: živo-
srebrni klorid $HgCl_2$ ali
sublimat, živosrebrni oksid
 HgO (rdeči oz. rumeni) ter
redkeje oksid - sulfat HgO ,
 $HgSO_4$. Sublimat so beli krista-
li, slabo topni v vodi (4,8 g
/100 g vode pri 10°C). V
raztopini ni veliko kationov
oz. anionov iz $HgCl_2$, saj je
disociacija zelo slaba. Ime
"sublimat" izvira iz lastnosti,
da je klorid precej hlapna
spojina in pri segrevanju izh-
lapi brez pojave taljenja
(= sublimira). Na hladnih
mestih pa se lahko ponovno iz-
ločijo kristali. Raztopina $Hg-$

Cl_2 s kovinskim cinkom ni ob-
stojna in se cink v nekaj tren-
utkih prevleče s slojem ži-
vega srebra pri čemer se
dalje tvori sloj cinkovega am-
algama. Vodik ima na živem
srebzu zelo veliko prednape-
toast pri elektrolizah. To po-
meni, da se pri elektrolizi npr.
raztopine kuhinjske soli na
katodi izloča natrij in se tvo-
ri amalgam, ne da bi se preje
vršila redukcija vodikovih io-
nov in uhajanje vodika. To
praktično okolnost se indu-
strijsko uporablja že več
desetletij v elektrolizah raz-
topin $NaCl$ za pridobivanje
klora in natrijevega luža.
Živo srebro se vrača v proces,
Slično je pri baterijah, ko
cinkov amalgam preprečuje
tvorbo vodika oziroma koro-
zijo cinka. Istrošene bate-
rije Leclanche se savrže in
s tem tudi vse sestavine. Tako
se v Jugoslaviji s baterijami
Leclanche izgubi in razprši
letno okrog 400 kg živega
srebra.

Druga je situacija s živosre-
brnimi baterijami. Tam je
poleg zaščite cinka kot depola-
rizator ugrajen rdeči živo-
srebrni oksid. Tableta poz-
itivne elektrode vsebuje pri-
bližni 95 % HgO in 5 % gra-
fita. V splošnem vsebujejo sa-
to istrošene živosrebrne
baterije kar okrog 45 % ko-
vinskega živega srebra, os-
talo namreč prispeva k teži še
elektrolit in druga elektroda
ter seveda kovinsko ohišje,
tesnilo itd. Trenutno se istro-
šene živosrebrne baterije v
svetu in tudi pri nas še ved-
no razmetavajo. Po precej gro-
bi oceni se tako v svetu vsak
dan razmeče in za vedno izgubi
okrog 100 kg živega srebra.
Komisije za varstvo okolja pa
imajo trenutno še druge ne-
rešene probleme, zato še ni ve-
likega alarma glede zastruplje-
vanja z živim srebrom in od-
ločnih ukrepov za izboljšanje
sedanjega ravnanja.

V baterije Leclanche vstopa

Rakusa Marija, sicer spajalka tokrat pri delu na avtomagregatu

sublimat kot ena izmed sestavin v elektrolitskem papirju, to je v sloju nanosa. Moker elektrolitski papir v dotiku s cinkom se hitro spremeni v cinkov amalgam. V sveže izdelani bateriji z dovolj vlage v depol. pastji je reakcija gotova že v 1 - 2 dnevih. To je pravzaprav elegantna kemijska metoda elektrolitskega nanašanja živega srebra na notranje stene cinkove čaše, ki poteče sama od sebe zaradi različnih elektrodnih potencialov obeh partnerjev.

Verjetno bo potrebno še nekaj let napornega raziskovalnega in razvojnega dela, da bi uspeli ponuditi potrošnikom cenene in kvalitetne baterije, ki ne bi vsebovale nobenih dodatkov živega srebra. Nekatero nove vrste baterij z brezvodnimi elektroliti že kažejo, da so takšne rešitve v principu možne. Potrebno je le izhajati čimbolj iz osnovnih surovin, ki jih bo dovolj tudi v nasle-

sodelujte in uganite

Na sliki vidimo pano z Zmajevimi reklamami. Uganite, v katerem kraju in na kakšni prireditvi je bil postavljen pano. Pisмено rešitev oddajte uredniku glasila do zadnjega avgusta.

Deset izžrebancev dobi kolekcijo Zmajevih značk!!!

dnjih stoletjih. Med temi so tudi: klor, aluminij, železo, itd.

Prepoved uporabe živosrebrnih spojin za insekticide in pesticide je v preteklih letih povzročila velik padec porabe živega srebra. Neuravnotežena proizvodnja in povpraševanje po živem srebru je zelo prispevala k padcu cen na svetovnih borzah. To traja še danes in bo verjetno še nekaj let nadaljevalo. Največji potrošniki so ravno papirnice oz. tovarne celuloze, ki imajo obrate za elektrolitsko pridobivanje belilne lužnice. Tudi elektroliza klor-

ra ter luča v številnih tovarnah bazične kemijske industrije doživlja izboljšave ter zamenjavo živosrebrnih katod z drugimi materiali, ki niso nevarni za onesnaževanje okolja npr.: elektrode iz titana. Rudniki živega srebra zato povsod doživljajo hude čase in se otepajo s finančnimi težavami. Trajen izhod bi bil vsekakor nova možnost uporabe živega srebra, ki pa ne bi bila nevarna za okolico. Trenutno še ni takšnih potrošnikov oziroma naprav.

P.Ž.

elektroliti

To so v splošnem raztopine, ki prevajajo električni tok. Nosilci naboja so pozitivni in negativni ioni. Nekateri snovi ne disociirajo v topilu, zato taki ioni niso prisotni in posledica tega je, da praktično ni električne prevodnosti. Raztopine so splošno enofazni sistem, kjer je ustrezna kombinacija topila in topljenca. Najbolj običajno topilo je voda, zato so vodne raztopine v vsakdanjem življenju najbolj pogoste. Topnost snovi se v splošnem s temperaturo spreminja. Vedno govorimo o koncentraciji raztopine, ki jo izražamo s različnimi enotami: g/l (grami topljenca na l liter raztopine), g/100 g topila ter še v gmolih oziroma g-valih. Te zadnje enote so v rabi le v laboratorijih in jih v široki uporabi ne srečujemo drugod.

Topljeneo v topilu disociira. To pomeni, da molekula topljenca tvori dva ali več ionov. Ioni niso "goli", temveč jih obdajajo molekule topila v več plasteh oziroma ovojih. Ioni nosijo električni naboj: eni imajo pozitivnega, drugi pa negativnega. Vrednost naboja je enaka celemu mnogokratniku elektrona. Kadar v posodo z elektrolitom damo elektrode in nato primerno enosmerno napetost, začno ioni v nastalem električnem polju potovati v določenih smereh. Pozitivni ioni se gibljejo proti negativni elektrodi in se zato imenujejo kationi. Ioni s negativnim nabojem pa se imenujejo anioni. Ti potujejo proti pozitivni elektrodi, ki se v elektrolizni celici imenuje anoda. Tam se izvrši nato določen

elektrokemijski proces in sicer anodna oksidacija.

Primer:

Vodno raztopino kuhinjske soli elektroliziramo z elektrodami iz železa, bakra ali kakšne druge kovine. Izvor napetosti oz. energije je recimo baterija JR 12. Nazivna napetost baterije je 4,5 V. Na anodi se razvija klor, to je zelo strupen, zadušljiv plin, selenkaste barve. Na katodah pa se razvijajo mehurčki vodika.

Poskus torej kaže, da je s pomočjo električne energije možno usmerjati ter doviti določene kemijske procese. Poudariti moramo, da je možno takšne postopke izvajati tudi v tehnološkem merilu. Znane so ogromne tovarne, kjer je poleg cene surovin in drugih stroškov zelo važen element v kalkulaciji cene izdelka tudi cena električne energije za elektrolizo.

Takšne tovarne so običajno locirane zelo blizu elektrarn in zahtevajo neprekinjeno dobavo energije. V tabeli 1 je prikazanih nekaj znanih proizvodov, ki se danes v svetu v tisočih tonah mesečno pridobivajo z elektrolizo.

Iz tabele je razvidno, (Tabela 1) da so nekateri produkti elektrolize tudi materiali, ki so kasneje surovine za proizvodnjo baterij npr. elektrolitski mangano dioksid, elektrolizni cink. Odvisno od čistoče izhodnega elektrolita, je možno dobiti zelo čiste produkte. Za veliko večino elektroliznih postopkov moramo dovajati energijo. Energija se torej troši. Govorimo o pretvorbi električne energije v kemijsko. Seveda je možna tudi obratna pot. Najlepši dokaz za to so galvanski členi. Kakor pa vsi vemo, ima vsak galvanski člen tudi elektrolit. Ta mora ločevati prostorsko oba aktivna materiala obeh elektrod. Glede na vrsto elektrolita v bateriji pa poznamo več skupnih elektrokemijskih sistemov: Leclanche, alkalne, kisle, brezvodne itd.

V tabeli 2 je to sistematično prikazano.

Tabela 1

Z.št.	Vrsta elektrolita	Glavni proizvod	Stranski
1.	MnSO ₄	MnO ₂	vodik
2.	NaCl	NaOH	klor
3.	ZnSO ₄	Zn	kisik
	⋮	⋮	⋮

Tabela 2

Z.št.	Vrsta baterije	Elektrolit
1.	Leclanche	NH ₄ Cl, ZnCl ₂
2.	alkalna	cca 45 % KOH
3.	kisla	21 % H ₂ SO ₄
4.	brezvodna	SOCl ₂
	⋮	⋮

Seveda bi lahko naštel še več primerov. Elektroliti so torej bistveni za delovanje baterije. Pri nalivnih členih dodamo topilo ali pa elektrolit tik pred uporabo. Največkrat so soli že vgrajene v celico, zato zadošča, da dodamo vodo. Za široko potrošnjo pa takšni nalivni členi niso primerni.

Baterija brez elektrolita torej sploh ne funkcionira. Elektrolit namreč omogoča tudi transport snovi, to je ionov. Če pa smo preveč neučakani in enostavno zmešamo aktivne materiale obeh elektrod, npr.: cink in manganovec, ne dobimo nič električne energije. Zmej je možno vžgati z magnezijem in zadeva zažari do rdečega žara. Če pa je dodan elektrolit, se zadeva precej ugrije in v nekaj urah je reakcija končana. Vsa kemijska energija se namreč pretvori v toplotno. Električne energije tako ni možno dobiti iz člana. Seveda so to praktiki ugotovili že davno. Uporabni patenti datirajo že iz sredine prejšnjega stoletja. Prav pa je, da se tudi danes vsi zavedamo, da brez elektrolita (diafragme, separatorja) ni možno izdelati baterije.

P.Ž.

Julij in avgust. Vsak mesec ena imena na dopustu.

Nekateri se boste kmalu vrnili na delo v tovarno, spet drugi boste odšli na počitnice.

Fričakujemo, da bo kdo od naših bralcev opisal, kako se je počutil v Bašaniji ali morda drugje na primer v Omišlju, na Uskovnici in drugod. Radi bi kaj več slišali o tem, kako ste preživeli dopust. Z veseljem bomo v prihodnji številki glasila v sačeku septembra objavili vaš prispevek.

Do takrat pa želimo mnogo sonca in prijetnega počutja na zasluženih počitnicah.

Uredništvo

Uvozna zaščita

Ker živimo od proizvodnje in prodaje baterij Leclanche nas običajno najbolj zanima kako je in kako bo v bodoče z uvozno zaščito teh baterij. Zaenkrat so na najbolj restriktivnem režimu uvoza, to je RK (robni kontingent). Kako bo v prihodnje smo že večkrat pisali in bomo za leto 1976 prikazali v eni prihodnjih številok Našega glasa. To bo seveda zelo kmalu, če bomo tako vsaj toliko "pridni", kot si je v nedavni direktni radijski oddaji zaželel od nas urednik tovariš Marijan Mayer.

Manj pa razmišljamo in celo vemo kako je z uvoznimi režimi baterij alkalnih in drugih baterijskih sistemov, kako je z materiali in surovinami itd. Žal je o tem zaenkrat iz poslovnih razlogov primerno napisati le nekaj malega, kar pa zadeva produktivnost, je boljše, da se informiramo in pogovarjamo na sestankih znotraj Zmaja.

Dosedanji uvoz alkalnih baterij je bil majhen. Ker se niso proizvajale doma, je torej bila tudi poraba teh baterij pri nas majhna. Alkalne baterije so bile najprej na režimu GDK (do 1969), nato RK* oz. RK (1969 - 1971), nato zopet na GDK (1972) in sedaj so od 1973 na režimu LB (prosti uvoz). Nizek uvoz teh baterij je predvsem pogojen z nizko opremljenostjo z zahtevnejšimi napravami na baterijski pogon pri nas, kar se šele sedaj v zadnjem času začanja spreminjati. Uporabe baterij drugih sistemov zaradi kompliciranega uvoza, relativno visoke cene izdelave in posredništva ter

obremenitve s carinami in prometnim davkom ter delno tudi neobveščенosti in neznanja potrošnikov o potrebah in prednosti alkalnih baterij, praktično kljub liberalizaciji alkalnih baterij doslej nismo občutili na tržišču.

O materialih in surovinah smo glede uvoznih režimov že nekaj več omenili v eni od lanskih številok našega glasa (in tudi že prej) tokrat bomo zaradi tega navedli le tabelarični pregled sedanjih režimov nekaterih materialov v primerjavi z letom 1970.

Material	Uvozni režim Ur.l.SFRJ 58/70	Uvozni režim Ur.l.SFRJ 52/74
Cink klorid	GDK	LB
Acetilenske saje	RK	LD
Amon klorid	GDK	LB
Šibke	LB	LB
Elektrolitski mangan	LB	LB
Grafit	LB	LB
Rondele	GDK	GDK

Kako bo v bodoče? Rekli smo, da bomo več napisali drugič, da pa je boljše, da se o tem informiramo ustrezno na ustreznih samoupravnih organih.

G.S.

premakljivi delovni čas

Kratka informacija o uporabi premakljivega delovnega časa

Premakljivega delovnega časa, ki je začel veljati s 1. junijem, poskusno za dobo 3 mesecev, se trenutno poslužujejo na naslednjih delovnih mestih, ki so bila določena z a poskusno dobo:

- vsa delovna mesta v finančno računovodskem sektorju
- vsa delovna mesta v plan-sko organizacijski službi
- vodja operativne priprave dela
- kemijski tehnik
- vodja pravne službe
- referent v pravni službi
- tajnik organov upravljanja
- socialna delavka.

Vsa zgoraj navedena delovna mesta so bila izbrana glede na to, da se na njih v okviru meseca pojavljajo različni obsegi dela, glede na izvrševa-

nje nalog. Vseh delavcev na teh delovnih mestih je trenutno 30.

Po zasledovanju registracije delovnega časa na registriranih karticah za mesec junij po posameznih delavcih je, da se delavci v večini držijo pravil premakljivega delovnega časa, do izraza pa so prišle prednosti, ki so bile pričakovane:

- boljša izraba delovnega časa
- odprava konic ob koncu delovnega časa
- odprava zelo pogostih izostankov v osebne namene
- odprava kroničnih zamudnikov
- odprava nadurnega dela.

A.S.

Zadolžili so me, naj to reč "izpeljem".

Pograbil sem v ta namen pripravljen fond in koj zavrtel številčnik na telefonu.

"Ja, hotel na Smrekovi gori tukaj. Želite?" se je nežno oglasilo na drugem koncu žice.

"Ja, naš izvršni odbor tukaj. Bi lahko pojutrišnjem, v soboto, pri vas imeli sejo? Važno sejo!"

"Žal mi je", je odgovorilo tisto nežno bitje.

"Tega dne bo zasedal izvršni odbor sindikata podjetja za odpiranje konzerv".

"Pa v nedeljo?"

"Tudi nič. Pridejo od Špehkamre. Imajo nekakšno konferenco in zakusko. Potem ..."

"Hvala. Hvala za pojasnilo!" Niste samo vi, si mislim in zavrtim številko hotela na Hrastovi gori.

"Mhja! Pojutrišnjem ima uprava podjetja Cajhžakelj svečano zasedanje z zakusko. Potem je seminar gostincev, nato bo plenum gostincev, potem...

Same važne seje, konference, seminarji, plenumi, zakuske! Skratka, zasedeno za štirinajst dni naprej! Oglasite se pozneje!"

Zavrtel sem še nekaj številok toda povsod ista pesem.

Je mar povsod tak ropot, da ne morejo imeti konference

doma? Naj bo kakorkoli!

Pri nas študiramo, kje bi imeli to, tako važno sejo.

Če ne bo drugače, bo ščasoma treba misliti na svoj lasten dom, kjer bomo lahko sejali po mili volji in kadar se nam bo zljubilo.

P.M.

VELIK PROBLEM

Naš sindikat je bil v prvem polletju nove sezone tako delaven, da je izvršni odbor sklenil rezimirati to delo čimbolj pozorno in na svečan način.

Ker pa je okrog naše seje sobe vedno hud ropot - na eni strani brnijo stroji, na drugi pa glasovi deklet po pisarnah - smo sklenili umakniti se nekam ven. Radi bi se namreč popolnoma skoncentrirali.

"Kam?" je otvoril pripravljeno sejo predsednik podružnice, tovariš Zmeristi.

"Tjale čez cesto jo mahnimo,

k Rebulcii!" sem hitro ustrelil jaz, kot iz kanona.

"Ne! Nas bodo preveč po zobeh vlačili." je ugovarjal tajnik, tovariš Vednoisti.

"Pa kam dlje", je pripomnil blagajnik, tovariš Članarinčič.

"Khm!" smo se odkrhnili. Ni ga bilo, ki bi bil načelno proti. Samo - kam?

"V hotel na Smrekovi gori pejmol!" sem glođal kost naprej.

Čeprav je hotel oddaljen dve uri vožnje, je bil predlog takoj sprejet stoprocentno. Kajti to je lep gorski kraj, mi bi se pa tudi radi skoncentrirali...

ali je treba

Igra z življenjem - ali neumnost ne pozna meja

Bilo je oblačno popoldne, kot nalašč za ugodno potovanje. Avtobus je že čakal na ekipo, ki bo sodelovala na Bateriadi v Gospiću. Končno smo se le zbrali in odpotovali v Gospić. Sodelavci so nam mahali v pozdrav in nam zaželeli srečno pot. Pot je bila res dolga. Med vožnjo smo večkrat ustavili, da smo malo pretegnili zakrnele ude. Dospeli smo v Lički Osik, kjer smo prenočevali. Sprejel nas je direktor tovarne "Nikola Tesla" iz Gospića s predstavnikom sindikata in delavskega sveta. Kratak tovariški razgovor in smo se poslovili, ker smo bili utrujeni od vožnje. Nekateri smo šli počivat, drugi pa so se razkropili po Ličkem Osiku iskaje razvedrila. Končno so ugotovili, da bodo lahko našli edino zabavo v tem, da se vsedejo v hotel, kjer imamo prenočišče in po slovenški navadi še kakšno zapojejo. Razpoloženje je bilo na višini in že je odmevala pesem "mi Slovenci vinca ne prodamo". Bilo je veselo in od samega vesel-

ja so nekateri pozabili v kateri sobi spijo, oziroma v kateri bi morali spati.

Naslednjega dne je bilo tekmovanje. Deževalo je. To ni kalilo tekmovalnega razpoloženja, saj smo pobrali skoraj vsa tretja mesta. Gostitelj nas je po tekmovanju odpeljal v hotel Velebno pod Velebitom. Tu je bila gostija, ples in zabava, na račun gostitelja seveda. Jedli smo, pili, peli in plesali - skoraj nepozabno. Koliko truda in muke je imel dovolj - tov. Cerar, da nas je odtrgal od zabave in spravil v avtobus. Bilo je že čas, pozno, in že daleč od dogovorjenega časa odhoda. Tovariški stiski rok v pozdrav in že je avtobus odpeljal proti Karlobagu.

Mesec je svetil skozi tanke oblake, vonj morja in na njem osvetljene barke, vse to je dajalo poseben čar noči, mi pa smo skozi te čare drseli z avtobusom proti Ljubljani.

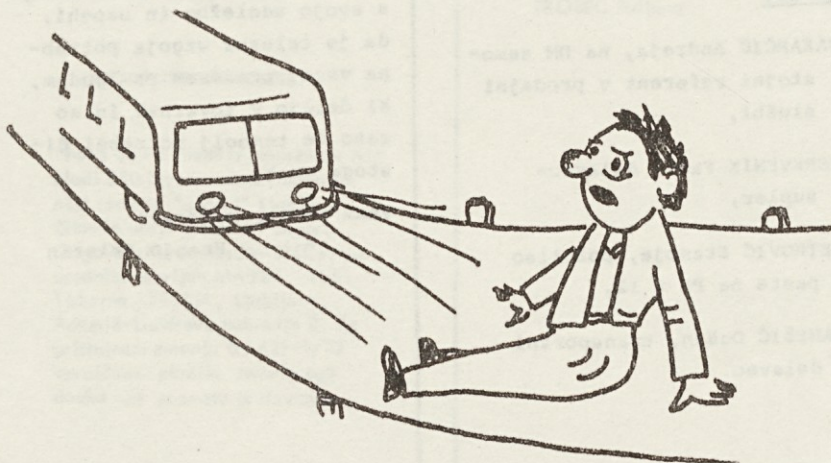
Naenkrat - proseč glas - "ustavite lulat"! Avtobus je zapeljal na prostor za parkiranje in večina nas je šla na - 2 dcl. Ker je bilo zunaj

precej sveže smo se hitro vrnili v avtobus. Skoraj smo že šli, ko naenkrat vzporedno z nami ustavi avtobus. Sprva sem mislil, da gre morda za pozdrav s šoferji. Vsi smo se ozrli proti stoječemu avtobusu in zagledali dva sedeča tovariša na sredini ceste. Samo prisebnost šoferja avtobusa je preprečila najhujše - smrt ali pa trajno invalidnost teh alkoholno navdahnjenih tovarišev. Da sta imela srečo večjo od pameti naj povem, da je trenutek nato, ko sta se umaknila s ceste izza ovinka pripeljala Zastava 101 s povečano hitrostjo 90 km/h, ki bi ju sigurno povozila in po vsej verjetnosti bi tudi oni leteli po skalah v morje. Epilog tega bi bil lahko strašen. Zakaj? Zaradi prevelike količine zaužitega alkohola. Je vredna čaša preveč popitega vina človeško življenje? Je res, kar je rekla točajka hotela v Ličkem Osiku: "Ovi Slovenci mi mnogo pijui" Da, res je, nekateri "premnogo", tako da izgube razsodnost, pamet, kulturo, ki ni v čast njim samim in ne naciji Slovence.

Pot alkoholika je strma, ki drsi navzdol. Redke so izjeme, ki uspejo, velika večina pa so razvaline svojega življenja. Obžalujejo svoje mladostno početje, vendar so sedaj sužnji alkohola, povečini slabiči, ki se niso zmožni odreči kapljici, ki jih uničuje in vsak dan z veliko hitrostjo bliža grobu. Njihovo življenje je kratko in polno žalosti. Čeprav se tovariša izgovarjata, da nista vedela za svoje početje, sta v očeh tovarišev obsojena in vredna vse graje, ki jo zahteva človekova moralna.

Kljub vsemu pa nam bo ta Bateriada ostala v lepem spominu.

Tone Orožim

prejeli smo . . .

NAŠ GLAS V TROJNI ŠTEVILKI

Tako kot mnogi, sem bil tudi jaz že pripravljen, da povprašam, kako da ni našega glasila. Pa sem prav v času, ko sem nameraval pisati, dobil zaželjeno glasilo.

Običajno pričnem z branjem na prvi strani, to pot pa me je zaneslo kar na zadnjo stran. Zanimalo me je besedilo: Ali ne velja za vse? Vse kar je napisala vaša sodelavka, bi človek lahko podpisal kar z obema rokama. Res je, da potem člani kolektiva niso povsem poučeni o delu tovarne, zato pa se potem temveč govori

za vogalom, kot to običajno govorimo. Zdi se mi, da je material, ki je objavljen v glasilu, pa tudi objave na oglasnih deskah, tako zanimiv, da bi moral zanimati vsakega člana kolektiva (nepismenih menda v tovarni ni). Že v lastnem interesu bi moral vsak posvetiti nekaj minut vestem, ki se tičejo vseh članov kolektiva, torej tudi tega, ki mu ni mar branje vesti in objav. Vsak bi si moral vzeti za vzgled delegate raznih interesnih skupnosti, ki morajo proučiti ogromno materiala predno gredo na sejo. Upajmo, da bo članek vaše sodelavke prepri-

čal vse, ki so doslej zanemarljivi objave in jih vzpodbudilo, da bi tudi sami kaj napisali. Vsak, še tako preprost član kolektiva bi lahko kaj napisal iz svojega dela, pravopisne napake bodo že popravili člani uredniškega odbora.

Sicer pa je celotna številka glasila vredna, da jo človek temeljito prebere, saj ima toliko zanimivosti, da vsak lahko najde v glasilu nekaj, kar ga lahko pritegne k branju.

Vsem izvoljenim delegatom v organe upravljanja tovarne Zmaj želimo, da bodo vztrajno skrbeli za napredek tovarne, ki v resnici uživa doma in v svetu velik sloves.

V smeh pa me je pripravila slika iz 5. strani, kjer sem zagledal namesto lepotic iz tovarne kar prijetne dečke! Zelo posrečeno se mi zdi besedilo pod objavljeno fotografijo. Skoro bi to lahko objavili v listu za pametne Slovence! Pa brez zamere!

Rubrika: ali veste? na 11. strani pa kaže, koliko dela je bilo opravljenega v zadnji mandatni dobi. Tudi udeležba na sejah je bila kar lepa, kar je delegatom le v pohvalo.

Omenil bi samo še članke o novih baterijah ter o športnikih tovarne. Strokovnjaki zelo nazorno prikazujejo razne novosti, športniki pa dokazujejo s svojo udeležbo in uspehi, da je telesna vzgoja potrebna vsem, predvsem pa ljudem, ki delajo v tovarnah in so zato še tembolj potrebni čistega zraka.

Vsem pa lep pozdrav!

Franjo Kristan

gibanje članstva

JUNIJ

Prišli:

DANEU Vladimir za določen čas na DM konstruktor III,

PETERLIN Marija za določen čas snažilka v počitniškem domu v Bašaniji,

VAJAGIČ Milan, na DM remontni ključavničar za nedoločen čas

MAJSTOROVIČ Zoran, na DM samostojni referent v prodajni službi, za nedoločen čas

PEPIČ Sulejman, za nedoločen čas na DM polnilec paste na PL R 12

Odšli:

BAKARČIČ Andreja, na DM samostojni referent v prodajni službi,

CERKVENIK Fani, delavec-supler,

PETROVIČ Stanoje, polnilec paste na PL R 12,

JANEŽIČ Dušan, transportni delavec.

število zaposlenih

Proizvodni sektor Ljubljana

moških	65
žensk	<u>114</u>
Skupaj	179

Obrat Šentvid

moških	33
žensk	<u>83</u>
Skupaj	116

Strokovne službe

moških	50
žensk	<u>59</u>
Skupaj	109

Dne 31. maja 1975 je bilo v tovarni Zmaj zaposlenih 404 delavcev, od tega 148 moških in 256 žensk.

Smoo na letovanju na morju. Mislimo tudi na vas, ko nam je lepo in se imamo dobro. Vam in vsem sodelavcem pošiljamo iskrene pozdrave.

Tako sta nam pisala Jože Eržen in njegova žena Julka. Hvala za pozdrave!

Tudi vsem ostalim našim upokojencem želimo lepo poletje in oglasite se kaj. -Ur.

"NAŠ GLAS" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna skupnost tovarne "ZMAJ" Ljubljana. Glasilo ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: SMOLIČ Franc, urednik: Marijan MAYER. Tisk: Tiskarna KRESIJA, Ljubljana, Adamič-Lundrovo nabrežje 2. Po pristojnem mnenju št. 421-1/73 oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

rojstni dan

V JUNIJU PRAZNUJEJO

PRIMC Jožefa
SIRNIK Alojz
KOZLEVČAR Marija
KLEPIČ Mika
ERJAVEC Slavica
ŠKRABEC Marija
GORIŠEK Vida
GUMILAR Zdenka
ILIČ Dosta
CERAR Alojz
VESIČ Čedomir
MARKOVIČ Ivanka
BRULC Štefan
SREBOTNIK Franc
STRAJNAR Alojzija
JERANT Pavla
KRALJ Amalija
REŠEK Lovro
PETEK Rozina
KAVAŠ Marija
SKUBER-OSTERMAN Elizabeta
ŠKOF Marija
TROBEC Tatjana

V JULIJU PRAZNUJEJO

DRAB Gabrijela
OROŽIM Anton
HRANIČ Marija
KRAJNC Anka
VERHOVEC Milena
JERLAH Cilka
VERBIČ Amalija
HAJDAROVIČ Anka
KERZNAR Marija
ŽAGAR Anton
RONČEVIČ Slavica
KRISPER Brigita
KOLENC Ana
VIDIČ Rozalija
JOVANOVIČ Nada
FILIPOVSKA Fanija
ŽLEBNIK Majda
GRČA Marija
KORELC Tončka
ŽINKO Ana
MARTIČ Momčilo
ŠVIGELJ Dragica
NOVAK Anica
BUTKOVIČ Martin
KOLUPČIČ Salih
KASTELIČ Anica
VAJAGIČ Milan
GROJZDEK Anton
STRAH Agata
STRMOLE Ignac
ŠKRINAR Jože
ŽNIDARŠIČ Desanka
ROVANŠEK Slavka
MAVRIN Anica
GORIŠEK Frančička
ILIČ Vojka

ČESTITAMO

vabimo vas v gore

NA IZLET NA KRT IN SEDMERA
TRIGLAVSKA JEZERA

Letos praznujemo Zmajevci -
planinci - jubilejni 5 pohod
v planine.

Na pot bomo odšli v soboto 23.
avgusta popoldne - vrnemo pa
se 25. avgusta zvečer ali 26.
avgusta.

Prvi dan: Popoldne se bomo z
avtobusom odpeljali preko Vršiča
do vasi Soča v Trenti. Od
tu v dolino Lepene peš - slabi
2 uri hoda (7 km). V domu
Klementa Juga prospimo.

Drugi dan: Vatanemo ob polštirih.
Po zajtrku vzpor eno uro in pol
do Krnskega jezera. Tu bo po-
čitek, malica in seveda, poča-
kali bomo tiste, ki bodo za-
ostali (višinska razlika cca
700 m). Nato naslednji vzpon
na Krnsko škrbino (2.052 m) in
dalje do Gomiščkovega zave-
tišča na Krnu (3 ure hoda). Tu
bomo imeli malo daljši odmor
in nato spust v Krnsko škrbi-
no, od tu pa po severnem po-
bočju Gatognice na Peske in
nato prijeten peščen spust
preči Malenu (1.764 m). Pot
je speljana po stari itali-
janski mulateri in ni ne-
varna (širina za osebni av-
to). Ves čas ob tem delu
poti je izredno lepa pla-
ninska flora (samo za gledat!!!)
- velika planinka in močno di-
šeče murke. Tu vidiš tudi do-
kaj redko srebrno krvomočnico
(pritlikava rastlinica z
nežno rožnatimi cvetovi in
srebrno dlakavimi listi).

Potem mimo Prehodcev na
Smrečje, kjer nas pot po-
pelje levo proti planini, za

Lepočami, kjer stoje razvali-
ne stare vojašnice. Nato pod
pobočjem Vel. Monture proti
Vratcem (1.803 m), med Lepo
in Spodnjo Komno proti koči
pod Bogatinom. Od tu 10 minut
do doma na Komni. - Preno-
čitev! (Od Krna do Komne je
cca 5 ur hoda).

Tretji dan: Vatajanje bolj
pozno (okrog 8. ure). Po 3
urah hoje po ravnem in izredno,
nepopisno lepem Triglavskem
narodnem parku do kočje pri
Sedmerih jezerih.

Tu pa bo odločila večina
zmatranih, ali gremo še isti
dan v dolino ali ostanemo in
se naužijemo svežega gorske-
ga zraka in jo drugi dan
mahnemo do Črnega jezera in
čez Komarčo v Bohinj. Od
tu pa z avtobusom domov.

Vsi, ki se boste prijavili,
računajte na dva dni letnega
dopusta.

Člani planinskega društva, ki
že imajo planinske knjižice
in še niso poravnali članari-
ne naj to storijo čimprej ali
oddajo knjižice (in 30,00 din)
v prodajnem oddelku pri Krisper
Brigiti.

K.B.

pišite v naš glas

HUMOR V DELOVNI OBLEKI

Rezervni deli

Včasih nanese pogovor na mese-
čno preseganje plana po oddel-
kih. V vsakem oddelku so ljud-
je prepričani, da najbolje
delajo in razglabljujejo, zaka-
j tudi pri preseganju plana
niso najboljši.

Tako se nekega dne v takem
pogovoru oglasi mojster Ja-
nez:

"Pri nas bi še hitreje delali,
pa moramo čakati na strojne
dele, ki jih ključavničarji
ne izdelajo vedno tako hitro,
da bi mi lahko nemoteno de-
lali!"

Hitro se oglasi eden od pri-
zadetih:

"Ja madona, saj delam včasih
ves teden samo zate!"

"Seveda delaš ves teden,
saj to vem" ga je miril
Janez, nato pa dodal malo
tiše: "samo ne dovolj
hitro".

P.M.

HONORAR

Tovariš Jernej je izgubil ho-
norarno službo pri eni izmed
množičnih organizacij. Jernej
ima to dobro lastnost, da
ga večkrat malo "pocuka".
Srečal ga je Jože in ga na-
govoril:

"Jernej, ali ti bo kaj žal
za tistih pet jurjev hono-
rarja, ki si ga dobival vsak
mesec?"

Jernej se zamislil in pove:
"Meni ne, pač pa naši gostil-
ni."

P.M.